

UTGIVEN AV FÖRENINGEN FÖR SKOGSKULTUR R.F.

Skogs- bruket

SEDAN
1931

3
2025

Kol, klimat och kapital på Åland

Professor Tomas Lundmark och Johan Mörn

• sidan 8

Vad ska vi göra med torvmarksskogarna?

• sidan 14 •

Martin testade Husqvarnas skyddskläder under ett år

• sidan 30 •

Skogsbruket

3
2025

3

Ledare

4

Aktuellt

8

Kol, klimat och kapital – Tomas Lundmark visar vägen till nya intäkter för skogsbruket

14

Vad ska vi göra med torvmarksskogarna?

17

Månadens krönika, Henry Schneider

18

Personintervju.
Skogsprofessorns bokslut. Del 2

23

Fråga professorn

25

Skogsägarskap för nybörjare del 3

28

Trädjordbruk kombinerar träd och buskar med lantbruk

30

Martin testar Husqvarna Technical Extreme dräkt

30

32

Martin och Hencca testar Husqvarna X-Com Active

34

Virkesmarknaden

36

Skogsinnovationer del 2

40

Agroforsts studieresa till Sverige

42

Skogstankar

45

Under kronorna

46

Mat & skog

48

Till din tjänst

50

Föreningen för Skogskultur informerar

36

28

Tidningen Skogsbruket ges ut av Föreningen för Skogskultur r.f. sedan år 1931. *Skogsbruket* är den enda obundna finlandssvenska skogstidningen.

REDAKTION

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Björn Stenmark, tfn 050 527 2309
bjorn.stenmark@skogscentralen.fi

Redaktionschef

Daniela Andersson,
tfn 0400 414 082
info@skogskulturforskningscentralen.fi

Layout och grafisk form
Eva Tordera Nuño | molbe

UTGIVARE

Föreningen för Skogskultur r.f.
Adress: c/o Daniela Andersson
Drakabergsvägen 29, 10210 Ingå
foreningen.for.skogskultur@gmail.com
www.skogskultur.fi / www.skogsbruket.fi

REDAKTIONSRÅD

Björn Stenmark
Siv Vesterlund-Karlsson
Robert Lindqvist
Robert Lindholm
Mickel Nyström

UTKOMMER 6 GÅNGER PER ÅR

Följande nummer utkommer 2025:
nr 4/1.9
nr 5/27.10
nr 6/22.12

WEBBANSVARIG

Robert Bamm, BAMM!

E-TIDNING

Textalk Group, Prenly.com

ANNONSFÖRSÄLJNING

Jonny Åstrand, ansvarig för Österbotten för klassisk spalt- och sidannonsering
06 347 0608, cjcenter@petalax.fi

Är du intresserad av skräddarsydda annonsarbeten och paketpriser? Kontakta verksamhetsledare och redaktionschef Daniela Andersson.

PRENUMERATIONER OCH ADRESSÄNDRINGAR

Atex Software Oy
Tfn 03 4246 5396, vardagar kl. 8–16
skogskulturforskningscentralen@atex.com

PAPPER

MultiOffset 100g/120g

TRYCKERI

Grano Oy, Vasa

ISSN

0037-6434 (print)
2737-209X (online)

Pärmfoto: Pernilla Weckman

LEDARE

Plantskogsvård, en sak att glömma bort?

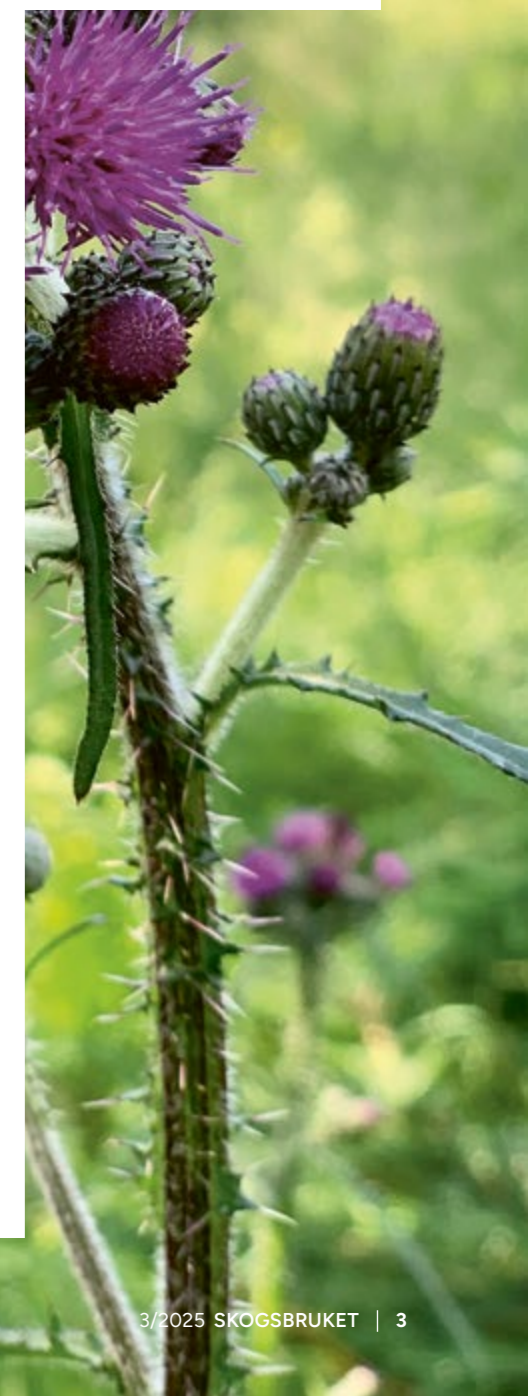
Björn Stenmark
chefredaktör och ordförande i
Föreningen för Skogskultur r.f.
Foto: Alvar Stenmark

När vi inom skogsbranschen firar semester är tillväxten i våra skogar som bäst. Det konstaterade en tidigare kollega vid kaffebordet. Den tiden tillväxten och förändringen är som störst missar vi. Efter tillväxtsången gör vi oftare besök i skogen, åtminstone för att plocka bär och svamp, och för att se på vilka delar av skogen vi kan få pengar från. Under resten av året sköts avverkningar och drivning av virke. Snart har vi en ny skön sommar med lediga dagar och så är cirkeln återigen sluten.

Är det här en sak som vi borde ändra på? Troligen. Våra skogar växer så det knakar och därmed också behoven av att sköta om våra plantskogar. Tillväxten och förändringen går snabbare och snabbare på grund av klimatförändringen. Det märks redan nu. Ändå är en stor del av plantskogarna oskötta eller sköts om för sent. Det här är något som diskuterats så länge jag verkat i branschen. För att få en förändring till stånd krävs det satsningar av både dig och mig. Vi behöver tänka igenom saker på nya sätt.

För en del är det viktigt att skogen ser välmående och bra ut. Skogsskötsel kan också uppskattas visuellt. Det är okej att njuta av att ha en välskött skog som växer bra och binder kol. Känslan att se på sin skog efter en eller några tillväxtsånger är oslagbar. När det dessutom innebär en bättre värdetillväxt och snabbare inkomster blir känslan ännu bättre. Det här är en sak som kanske bör betonas ännu tydligare i kommunikationen kring ämnet.

I informationen är det viktigt att lyfta fram de möjligheter som plantskogsvård i tid innebär. Men i stället för att bara lyfta fram framtida vinster så är det minst lika viktigt att föra fram de förluster som realiserar för varje år som man skjuter upp plantskogsvården. Förluster känns många gånger mera konkreta än kommande vinster. Det finns stora möjligheter att sköta om skogen, och enligt de senaste rapporterna har en förändring börjat ske. Kanske vi tar vara på detta och sätter en svalare sommarmorgon på att se hur det ser ut i våra plantskogar.

5 frågor till månads skogsägare

TEXT OCH FOTO DANIELA ANDERSSON

JOHANNA OCH ANDERS WASSTRÖM

Johanna och Anders Wasström driver tillsammans Broby gård i Snappertuna i Ekenäs. Förutom skog och lantbruk har de stallverksamhet med plats för cirka 30 hästar och egen småskalig hästuppfödning. Skogen är en betydelsefull del av gårdens stomme både som rekreation och som källa till eget sågat virke för gårdens byggander.

Berätta om er skog!

Vi har cirka 90 hektar skog totalt, så inte så stor som den gärna skulle få vara. Det är blandskogar och finns allt från nyplanterat till förnyelseavverkningar. Rönn finns det hur mycket som helst som viltet gillar. I skogen finns också en lärkplantering som Johannas pappa planterade på 1970-talet. Vi tog över av mina (Johannas) föräldrar år 2002 och jag är trettonde generationen som sköter gården.

Johanna är agrológ från "Skuffis", dåvarande Högre Svenska Lantbruksläroverket, och Anders är lantbrukstekniker från Västankvarn och skogsarbetare från "Forstis", dåvarande Ekenäs forstinstitut.

Hur sköter ni skogen?

Skogen sköts på bästa möjliga sätt, både ekonomiskt och tillväxtmässigt. Vi vill att den ska vara så bra för miljön som möjligt, binda kol, så som man vill i dag. Skogen sköts främst av Metsäliittos skogsbruksingenjör **Jan Wasström**, som är Anders bror. Han följer med skogsbruksplanen och tar kontakt då skogen är i behov av gallring, avverkning eller annan skötsel. Anders sköter själv plantering och röjning och i viss mån även avverkning för eget behov då sågning står på agendan. Vi har nu sågat en hel del virke för uppbyggnaden av vår verkstad och jaktslakteriet som brann ner till grunden i höstas. Som kuriosa kan nämnas att Husqvarna-sågen var den enda mindre maskinen som överlevde branden. Det känns fint att kunna bygga med eget virke. Både manegen, hötorken och hallen är byggda av eget virke. Vi har en entreprenör med portabel såg som kommer till gården då det behöver sågas.

För lantbrukarna Johanna och Anders Wasström på Broby Gård i Snappertuna är skogen viktig.

Kreativ torkning av egna bräder.

Vad betyder skogen för er?

Skogen betyder främst rekreation, jakt och virkesinkomster. Skogen är viktig för miljön och mångfalden. Vid avverkning lämnas enstaka träd kvar för insekter och andra kryp som är viktiga för skogens mångfald. Även enstaka vindfällan kan lämnas kvar i skogen och högstubbar förstås.

Paret tycker det är viktigt att man är med och påverkar. Både Johanna och Anders är styrelseproffs med förtroendeuppdrag både relaterade till skog, lantbruk och övriga hobbyer. Johanna är bland annat ordförande för SLC Raseborg och Anders sitter både i Metsäliittos förvaltningsråd, SLC:s skogsutskott och det regionala skogsrådet.

Var får du information om skogen?

Via skogsbruksingenjören på Metsäliitto, tidningar och sociala medier. En ny tidning som kommit in i huset är Skogsbruket som verkar vara en intressant och givande tidning med många fina artiklar. Svenska tidningen Skogen brukar också läsas.

Hur ser du på skogens framtid?

Skogen är för Finland en av de viktigaste inkomstkällorna. Det är en förnybar resurs som det finns gott om i detta land så länge den sköts på bästa sätt. Det är fotosyntesen som gör att det binds kol, så ju mera skogen växer desto mera kol binds. Om man använder trä vid till exempel byggnad av hus gör det att kolet lagras länge. I dag använder man trä alltmer till olika produkter och det är intressant att följa med på vilka alla olika sätt man kan ha nytta av träet.

Anders poängterar att trots att vissa miljöorganisationer klagar på skogsindustrin så bör man komma ihåg att det produceras det som kunderna vill ha, behöver och frågar efter. Efterfrågan och produktionen av till exempel wc-papper är därför konstant. ●

- Den här förädlade plantan kan bli stock på 40 år!
- Den här kan bli cellulosa på 20 år!
- Den här blir älgmat på 5 år!

Citatet

Allt som händer, det vill säga det som människan kan påverka, händer ganska långsamt. Vi har 600 000 skogsägare som gör precis som de vill. Och vi når varken längre cykler eller snabbare tillväxt genom att knäppa med fingrarna. Oavsett hur mycket vi förutspår scenariot. Man måste komma ihåg att skeppet vänder långsamt. Å andra sidan är det något mycket bra. Att man inte ska fatta ogenomtänkta och dumma beslut i stor skala.

Agronomie- och forstdoktor
Jari Hynynen

Läs mer på sidan 18.

DET HÄNDER I SKOGEN JUST NU

Robert Hellgrén vid Ålands Skogsvårdsförening lotsar oss genom skogens skeden just nu från midsommar fram till september då nästa nummer (4) av *Skogsbruket* utkommer.

Skogens kretslopp

Det är nu under sommarmånaderna som skogen växer som mest. På barrträden ser man på våren att små ljusa toppskott börjar växa fram, och under sommaren blir de sedan längre och grövre och går från ljusgrönt till mörkare grönt mot slutet av sommaren. Nu växer skogen, bokstavligen, så det knakar!

Bra att tänka på som skogsägare

- Från midsommar och fram till mitten på augusti är det lågsäsong i skogsbruket. Nu kan du som skogsägare börja fundera över vad som ska hända i din skog under kommande avverkningssäsong, så att du sedan kan ta kontakt och börja planera så fort semestrarna är slut.
- Gränbarkborren svärmar en till tre gånger under sommaren. Nu borrar sig honan in i levande granar och lägger sina ägg. Det är när äggen kläcks som larven börjar äta av granen. Har granen försvagad motståndskraft på grund av exempelvis torka, ålder eller röta kan den inte försvara sig och dör. Det är på sommaren som angreppen pågår. Ha koll på dina granskogar under sommaren och vidta snabbt åtgärder om du hittar angrepp för att få stopp på spridningen.
- Sommaren är en bra tid att boka in klenare massavedsgallringar. Då vill inte industrin ha så mycket timmer och företaget är oftast optimalt då det är torrt i markerna. Håll koll på dina gallringar så att arbetet utförs som det är överenskommet och kvaliteten på arbetet är bra.
- På Åland är sista ansökningsdagen för "Frivilligt skydd av livsmiljö" 29.6. Har du områden med höga naturvärden som du inte vill ska avverkas kan du i stället freda området. Du skyddar området i tio år och får ersättning för det.
- Se över röjningsbehovet och framför allt behovet av slyröjning. Det är på sommaren som även slyet växer och det är nu när det är löv på slyet som behovet syns bäst. Bästa tiden för slyröjning är under sommaren. Då minskar risken för stubbskott. Dock kan det vara fördelaktigt att röja på hösten när löven fallit till marken, för då syns de planterade plantorna bättre.
- Se över dina tallungskogar. Har du problem med aspsly i tallplanteringar kommer knäckesjuka som ett brev på posten. Aspslyet måste då bekämpas. Ta kontakt med din skogsfackman för rådgivning. Titta även efter symptom på diplodia som verkar öka i sydvästra Finland.

- Följ med vårens planteringar under sommaren. Den första sommaren är den mest kritiska efter plantering. Rotsystemet har inte hunnit etablera sig, och är sommaren torr kan plantorna torka bort. Uppstår stora skador ska du komplettera senast följande vår.
- Efter semestrarna börjar planeringen för höstens markberedning, som vanligtvis börjar i september. Ta kontakt med din skogsfackman för att säkerställa att din förnyelseytta är med i planeringen.
- I mitten av augusti börjar avverkningssäsongen och industrin vill ha timmer. Nu på sensommaren och under början av hösten är vanligtvis bästa tiden för drivning när det är torrt innan höstregnen kommer i november. Boka i tid in avverkning på känsliga marker till den tiden.
- I september kan du börja trampa gräs runt dina plantor. Det är viktigt att trampa fram plantorna så inte gräs och ormbunkar lägger sig över plantan till vintern. Då har plantan det tufft att komma i gång på våren om den ligger under ett lager av gräs. ●

Nu är det dags att nominera kandidater till heders- och förtjänsttecken!

Under Sommarexkursionens middag torsdagen den 28 augusti 2025 i Tröskuset i Fiskars delas Skogskulturs heders- och förtjänsttecken ut. Förslag till mottagare av hederstecken riktas till Föreningen för Skogskultur.

Ansökningsblankett samt en komplett sammanställning över heders- och förtjänsttecken hittar du på föreningens webbsida www.skogskultur.fi/understod-stipendier/.

Ansökan kan sändas per e-post till foreningen.for.skogskultur@gmail.com och ska vara Föreningen för Skogskultur tillhanda senast den 10 augusti.

Förtjänst- och hederstecken överräcks till personer som har utfört ett förtjänstfullt värv inom skogsbruket. Nomineringen kan göras av privata personer, företag eller organisationer som vill uppmärksamma och visa sin uppskattning.

FÖRTJÄNST- OCH HEDERSTECKEN SAMT KRITEIRER
Skogskulturs skogsbruksmärke tilldelas välmeriterade skogsarbetare, skogsmaskinsförare eller entreprenörer som redan en längre tid utövat sitt yrke och utfört ett kvalitativt gott arbete. Härvid beaktas att ifrågavarande person självständigt kunnat utföra skogsvårdande arbeten.
Skogskulturs förtjänsttecken tilldelas, oberoende av utbildning, främst anställda inom privatskogsbrukets organisationer för stora fackliga meriter.
Skogskulturs hederstecken i silver tilldelas personer som skött sitt skogsbruk på ett föredömligt sätt. Hederstecknet kan också ges till en direktions- eller styrelsemedlem i privatskogsbrukets organisationer eller till skogsarbetare, skogsmaskinsförare eller entreprenörer.
Skogskulturs hederstecken i guld tilldelas personer som genom synnerligen förtjänstfull verksamhet gagnat privatskogsbruket.
Skogskulturs skogliga minnesmedalj tilldelas personer efter betydelsefull verksamhet som ordinarie direktions- eller styrelsemedlem eller tjänsteman i privatskogsbrukets organisationer. ●

Rotation i skogsbranschen

Södra Skogsreviret har utsett **Ragnar Höckerstedt**, 40 år, magister i skogsvetenskaper (AFM), till ny verksamhetsledare. Han efterträder Skogsrevirets mångårige verksamhetsledare **Magnus Wiksten**, som övergått till att leda skogsförvaltningsbolaget Stockfors från och med 1 juni 2025. ●

Utexaminerade från Axxell Brusaby 30 maj 2025

Kompetensområde: Kompetensområdet för skogsbruk

Examensbenämning: Skogsarbetare-skogsserviceproducent

Ahlblad Markus, Raseborg, Blomqvist Axel, Sibbo, Blomqvist Filip, Kimitoön, Hovi Aleksi, Lovisa, Karlsson Oliver, Kimitoön.

Föreningen för Skogskultur gratulerar till examen! ●

Stipendiater våren 2025

Föreningen för Skogskultur främjar det finlandssvenska skogsbruket på alla sätt. Vi beviljar även stipendier till forststudier vid skogliga läroverk, universitet, yrkeshögskolor och yrkesinstitut. Stipendierna utdelas på rekommendation av lärare och delas ut vid dimission.

VÅRENS STIPENDIATER ÄR: Yrkesakademien i Österbotten

Marcus Nyman, Småbönders. Grundexamen inom skogsbranschen, kompetensområdet för körning av skogsmaskiner för att bli skogsmaskinsförare. Motivering: *Marcus är ansvarsfull och visar stort intresse för yrket. Han har under studietiden representerat YA vid Taitaja-Mästare tävlingar.*

Axxell, Brusaby

Oliver Karlsson. Grundexamen inom skogsbranschen, skogsarbetare-skogsserviceproducent. Motivering: *En intresserad, pålitlig och flitig skogsarbetare som kan ta egna beslut och som har ett genuint intresse för skogsbranschen och praktiskt skogsarbete.*

Helsingfors universitet, skogsvetenskaper

Hösten 2024 utdelades även på förslag av Svenska Studenters Agro-Forst förening r.f. ett stipendium till en speciellt framgångsrik svenskspråkig forstmästarstuderande.

Ursula Lindén, Nykarleby. Inledde sina magisterstudier hösten 2024. Motivering: *Som svenskspråkig skogsstuderande är Lindén sällsynt. Hennes kunskaper i svenska och finska kommer vara uppskattade inom arbetslivet. Hon ser en framtid i att jobba med havsnära skogar samt viltjärens olika habitat. Hon ser det även som sin uppgift att vara en aktiv svenskspråkig studerande inom skogsvetenskap. Vid sidan av sina studier elitsatsar hon på cykling i Belgien. Det är en utmaning att satsa fullhjärtat på både studier och idrottskarriär. Lindén har en stark vilja och är motiverad och hoppas kunna inspirera svenskspråkig att våga söka till finska utbildningar och framför allt till skogsvetenskap.*

Alla stipendiater erhölet ett stipendium på 300 euro enligt föreningens praxis. Vi gratulerar alla stipendiater och önskar lycka till i arbetslivet! ●

Tomas Lundmark blev bjuden på utfärd till Silverskär Islands, fyra öar i Ålands norra skärgård med plats för evenemang i unik skärgårdsmiljö.

Kol, klimat och kapital

– Tomas Lundmark visar vägen till nya intäkter för skogsbruket

När Tomas Lundmark, professor emeritus i skogsskötsel och vd för Carbon Capture Company, för första gången besökte Åland öppnade han dörren till en skogsvärld full av nya möjligheter. På en välbesökt föreläsning för Ålands skogsvårdsförening berättade han om framtidens skogsbruk – där intäkter kan komma inte bara från rundvirke och massaved, utan också från nya håll, nämligen genom kol- och biokrediter.

TEXT ANNA KARLSSON • FOTO PERNILLA WECKMAN

TOMAS LUNDMARK BJÖDS in till Åland som en av Nordens mest respekterade skogsexperter med Ålands Skogsvårdsförening som värd. På agendan stod inga små frågor: Hur kan skogsägare kombinera lönsamhet med klimatnytta? Hur bygger vi ett framtida skogsbruk som fortsätter vara en källa till virke, biobränsle och massaved och samtidigt stärker biologisk mångfald, fungerar som kolsänka och klimatbuffert?

För Lundmark var det här första besöket på Åland, och han fick erkänna en viss fascination för öns särprägel:

– Jag trodde att ålänningar var lite lagom och försiktiga. Det var helt fel. Här finns en energi och egensinnighet som gör er unika, konstaterade han.

– Det är ett drömläge för att våga prova nya vägar, sade han inför en föreläsningssal fylld av åländska skogsägare.

Bakgrunden till Lundmarks Ålandsbesök var de ständigt växande samhällsliga förväntningarna på skogen. Med minskande skogsarealer per capita och ökade globala behov

av förnybara råvaror är ett välskött skogsbruk avgörande både för ekonomin och klimatet. Under tvådagarsbesöket på Åland möttes Lundmark av engagerade skogsbrukare och en förvaltning med korta beslutsvägar – en kombination han ser som idealisk för att utveckla nya skogsbaserade affärer.

– Här finns en unik chans att skapa lokala marknader för kolkrediter, biokrediter och kanske även andra ekosystemtjänster, sade Lundmark.

Diskussion med näringsliv och offentlig sektor

En av punkterna på Lundmarks schema var en informell träff med Ålands landskapsregering och näringslivet. Här träffade han bland andra landskapsförstämestare Mikael Sandvik, näringsminister Jesper Josefsson, Lukas Wideman, drivande inom viltvårdsföreningen Archipelago Pares, Tina Danielsson som är projektledare för Kolsänkor på Åland, Pernilla Weckman, kommunikatör och representant för gruppen Skogstintresserade kvinnor på Åland

och **Henry Schneider**, Tapio som tagit fram rapporten Lönsamt och klimatsmart åländsk Skogsbruk.

– Jag tror att diskussionerna gav Lundmark en insikt i Ålands självstyrelse, lagstiftningsbehörighet och hur enkla och snabba kontaktvägar vi har mellan näringsliv och offentlig sektor, säger **Johan Mörn**, styrelseordförande i Ålands skogsvårdsförening.

– Det vore som klippt och skuret i det åländska arbetet med nätverket Bärkraft och hållbarhetsagendan om vi kunde få igång en modell för åländska kolkrediter och biokrediter, som gör nytta för landsbygden och kanske även kan vara en möjlighet till intäkter som gör att folk kan bo kvar ute i skärgården.

Bättre än naturen

En annan viktig del i Lundmarks program var Ålands skogsvårdsförenings vårmöte, och det var alltså där han höll sin föreläsning “Nya affärsmodeller och nyttan av aktivt skogsbruk” för en publik på närmare hundra skogsägare. Deras utmaning är tydlig, enligt Lundmark:

– I Bryssel brukar man prata om att vi ska vara “closer to nature” (närmare naturen). Men det är nog fel tänkt. Vi

PROFIL **Tomas Lundmark**

ÅLDER: 69 år

FAMILJ: Gift, tre vuxna barn

BOR: Vindeln, Sverige

UTBILDNING: Jägmästare, professor emeritus i skogsskötsel vid Sveriges lantbruksuniversitet

KARRIÄR: Forskningschef vid Sveriges lantbruksuniversitet, vd för Carbon Capture Company

FRITID: Jakt, fiske, praktiskt skogs- och jordbruk

SÅGAR MED: Husqvarna 550 XP motorsåg och Husqvarna 545FXT röjsåg

MOTTO: “Man ärver inte skogen av sina föräldrar – man lånar den av sina barn.”

Hela gruppen av näringsliv och offentlig sektor som Tomas Lundmark (mitten) träffade på Åland: vänster Henry Schneider, Tapio, Johan Mörn, ordförande i Ålands Skogsvårdsförening, Jesper Josefsson, Närings- och Miljöminister, Torbjörn Björkman, verksamhetsledare Ålands Skogsvårdsförening, Lukas Wideman, Bore Rederierna och Archipelago Pares r.f., Mikael Sandvik Landskapsformästare vid Ålands Landskapsregering, Pernilla Weckman, skogsägare och grundare av gruppen Skogsintresserade kvinnor på Åland samt Tina Danielsson, projektledare för Kolsänkor på Åland.

som brukar skogen måste vara mycket bättre än naturen. Det låter kanske brutalt, men den “naturliga” skogen klarar inte att försörja dagens konsumtion. Vårt skogsbruk måste leverera högre avkastning och större klimatnytta än naturen själv, säger Lundmark.

Och trots att alla människor tjänar på att skogen binder kol så har kostnaderna för att öka hållbarheten och kolinlagringen i skogsbruket under lång tid hamnat på skogsägarna själva, utan att virkespriserna märkbart har gått upp.

– Jag har funderat mycket på det där. Att vi har allt mindre skog per capita beror ju inte på skogsbruket, utan på att markanvändningen blir allt mer intensiv för att vi människor blir fler och konsumerar mer. Varför ska inte de som släpper ut koldioxiden vara med och betala till dem som fångar in den? Varför ska skogsbruket ta på sig hela kostnaden och avstå avverkningsutrymme till förmån för samhällsefterfrågade tjänster? Jag vill hävda att skogsbruket inte ska utvecklas med nya restriktioner, utan med nya affärsmodeller, säger Lundmark.

*För klimatet
behöver vi en
ung, vital och
växande skog.*

Certifiering som skapar intäkter

Så hur gör man då, för att ge skogsägaren fler ekonomiska ben att stå på? Just det arbetar Tomas Lundmark med inom företaget Carbon Capture Company, ett “certifieringsorgan för naturbaserade klimatlösningar i Sverige”. Om man vill in på marknaden för kolkrediter krävs en certifierare, registerhållning och verifiering. Det finns förvisso en del olika internationella standarder för kolkrediter, förklarar Lundmark, men de är krångliga, administrativt tunga och kommer därför med höga konsultarvoden.

Därför bestämde sig han och Carbon Capture Company för att ta fram en egen certifieringsmodell. Genom att granska och verifiera att koldioxid fångats in på riktigt vill de hjälpa svenska skogsägare att börja leverera och sälja klimattjänster.

– Här i Skandinavien har vi mängder av bra data att bygga våra beräkningar på, bland annat skogsbruksplaner, skogstaxering och laserskanning. Med certifiering kan varje extra kubikmeter virkesförråd ni bygger upp i skogen i framtiden vara värd lika mycket som rundvirket i sig.

Gynnsamt för småskaligt skogsbruk

Den modell för beräkning av kolkrediter som Lundmark och hans bolag tagit fram utgår från en baslinje, som bygger på en jämförelse med hur skogen skulle skötas om utgångspunkten var strikt ekonomisk.

Pernilla Weckman, skogsägare och grundare av gruppen Skogsintresserade kvinnor på Åland, var med under Lundmarks dagar på Åland. Pernilla var också den som fångade upp bollen och redan en vecka efter föreläsningen hade ett projekt på gång gällande åländska kolkrediter.

– Vi räknar på hela skogsfastigheten, lägger in alla beståndsuppgifter i ett system och får fram en hundraårskurva för hur tillväxten och avverkningen av virkesförrådet skulle utvecklas om man vill ha tre procents avkastning. Det fungerar sedan som benchmark, allt du avstår i avverkningsutrymme innebär att du bygger upp virkesförråden och det är den skillnaden som blir kolkreditgrundande.

Kolkrediterna som skapas kan sedan säljas på marknaden – till privata bolag, men också till offentlig verksamhet och större organisationer. Och intäkterna kan vara betydande: en kolkredit kan ge mellan 10 och 50 euro beroende på kvalitet och efterfrågan.

– Det vi har är en ganska enkel metod, och den är gynnsam för familjeskogsbruket, förklarar Lundmark.

Ålands skogsbruk passar in

Just småskaligt familjeskogsbruk är gängse modell på Åland, och därför görs redan en hel del insatser som skulle gå att räkna hem enligt Lundmarks modell, konstaterar Johan Mörn:

– Jämfört med industriellt skogsbruk gör man ofta som privat skogsägare sina gallringar mer sällan, har lite smälare körstråk och hugger glesare mot körstråken. Om man dessutom överhåller lite skog så kunde det ytterligare öka utrymmet för kolkrediter.

Och Tomas Lundmark håller med: ↪

Enkät, skogsägare som deltog i föreläsningen

Alexandra Lindén

Virkesinköpare, Ålands Skogsindustrier. Nyligen utexaminerad från SLC:s ungdomsutbildning i skogsbrukspolitik

”Föreläsningen var intressant på många sätt. Det framkom tydligt att skogsägarna bör ta en större roll och bli mera involverade i skogspolitiken och hur viktigt det är med gott samarbete och aktiv dialog mellan beslutsfattare och näringsliv. Vi har brukat skogen i många generationer och har en god kunskap. Den förra EU-kommissionen har på kort tid producerat ett stort antal förordningar och nu måste vi tillsammans hitta lösningar om hur de ska tolkas och implementeras. Skogen ensam som naturresurs kan inte lösa klimatfrågan, men den kan bidra till lösningar. Vi måste även komma ihåg att skogens kretslopp är långt och kräver långsiktiga lösningar, icke att förglömma substitutionseffekten. Det är viktigt med ett aktivt skogsbruk och att vi verkligen tar vara på och utnyttjar de produkter som skogen ger oss på ett hållbart sätt.”

Anders Lundberg

Skogsägare. Nyligen utexaminerad från SLC:s ungdomsutbildning i skogsbrukspolitik

”Det känns spännande att vara tidigt ute med kolkrediter – möjligheten finns att göra en bra affär innan marknaden mognar. Men det finns också en risk: tänk om man binder upp sig i tio år och nästa år får grannen dubbelt betalt för samma sak? För min del handlar det om trygghet. Jag tror att vi behöver en tydlig och gemensam standard, så att både köpare och säljare vet vad som gäller. Först då kan man känna sig säker på att göra långsiktiga åtaganden.”

”Skogens värde kan mångdubblas, om vi vågar tänka bortom sågtimmer och massaved”, menar Tomas Lundmark, som besökte Åland för att föreläsa vid Ålands Skogsvårdsförenings vårmöte. Temat var kol- och biokrediter, som kan bli nya ekonomiska ben för skogsbruket att stå på.

– Ni har också ganska låga boniteter, blandat med väldigt höga boniteter. Områdena med låga boniteter kan få stå och håller dessutom sin medeltillväxt väldigt länge utan att det behöver påverka lönsamheten. Och i och med att er skog är talldominerad så är risken lägre än i bördiga granskogar i södra Finland eller Sverige.

Nästa steg: biokrediter

Vid sidan av kolkrediter nämner Lundmark också biokrediter som en kommande intäktsmöjlighet. Här handlar det om att skogsägare kan få betalt för åtgärder som aktivt gynnar den biologiska mångfalden – till exempel restaurering av skogar, skapande av död ved, vattendragsskötsel och skydd av värdefulla biotoper. Pilotprojekt pågår redan i Sverige, och Åland har enligt Lundmark en stark position att skapa egna lokala modeller.

Lundmark förklarade att Åland med sin starka tradition av naturförvaltning och korta beslutsvägar har goda möjligheter att bli en pionjär på området.

– Arbetet med biokrediter är mer komplicerat och tydlig certifiering är kanske något år bort ännu. Men om ni lyckas skapa en lokal marknad för biodiversitet och kolinlagring här, kan ni bli ett föredöme för hela EU, säger han.

På frågan om skogen borde lämnas orörd för klimatets skull svarar Lundmark tydligt:

– Gammal skog är viktig för biologisk mångfald, men den suger inte in ny koldioxid effektivt. För klimatet behöver vi en ung, vital och växande skog.

Åländskt virke må vara bra till mycket, men till galeasen Emelia valdes dansk ek för att säkra hållbarhet över många decennier. Björn Kalm, vice ordförande i Stiftelsen Emelia, visade det pågående skutbygget i Sjökvarteret i Mariehamn för Tomas Lundmark och Johan Mörn.

Syftet med Emeliabygget är att ta tillvara lokala skeppsbyggnadskunskaper och att trygga återväxten av åländska skutseglare genom att bygga en skuta som passar för ungdomsseglingar.

Diskussion om affärsmöjligheter för skogsägare med näringsliv och offentlig sektor hos Ålands landskapsregering.

Därmed ytterligare behovet av certifiering av ”näraproducerade” kolkrediter.

Han varnade också för röster som förespråkar statlig tvångsfredning av skog:

– Skogsägarna måste visa att aktivt brukande kan leverera klimatnytta och biologisk mångfald – som är bättre än passiv förvaltning.

Tydliga råd till åländska skogsägare

Lundmarks rekommendationer för hur de åländska skogsbrukarna och Ålands skogsvårdsförening ska komma framåt var konkreta.

– Om ni inte är med och formar systemet nu, kommer någon annan att göra det åt er. Se till att samarbeta i arbetsgrupper och föreningar, skapa kluster av skogsägare för certifiering och kreditförsäljning, arbeta fram lokala standarder anpassade till åländska förhållanden. Och väldigt viktigt: Hitta lokala köpare – företag, kommuner eller offentliga institutioner.

Och vad hände då på Åland efter Tomas Lundmarks besök? Jo, i sann egensinnig anda och tack vare de korta beslutsvägarna var redan en vecka senare en liten arbetsgrupp igång för att skapa en certifiering för åländska kolkrediter.

– Intresset är stort från branschen och det ser väldigt lovande ut med finansiering, säger Pernilla Weckman. 📌

Funktionsdugliga diken behöver inte rensas om vattennivån hålls på en passlig nivå. Foto: Henna Höglund.

TORVMARKSSKOGAR

Vad ska vi göra med torvmarksskogarna?

Nya siffror från växthusgasinventeringen satte fart på diskussionerna om skogsbrukets klimatpåverkan. Frågan om hur torvmarksskogar ska användas på nationell nivå känns tung och polariserad. Det är inte konstigt – dikade torvmarker är både ekologiskt känsliga och viktiga för den finska virkesproduktionen.

TEXT ANNIKA STÅHL, PROJEKTCHEF, FINLANDS SKOGSCENTRAL

DIKADE TORVMARKSSKOGAR STÅR i ramp-ljus, delvis för att omkring en fjärdedel av Finlands virkesförråd växer på torvmark – och en stor del av detta virke närmar sig avverkningsmogen ålder inom en snar framtid. Samtidigt är det känt att återkommande rensning av diken, en ofta nödvändig åtgärd efter en avverkning, ökar både utsläppen av växthusgaser och näringsläckage till vattendrag. Vinteravverkningsobjekt lämnas oftare orörda på grund av milda vintrar, och restaureringsförordningen leder till att livsmiljöer återställs i allt snabbare takt.

Frågan om hur skogar och torvmarker ska användas har blivit en symbolfråga som splittrar åsikter. Kan avverkningsvolymerna i dikade torvmarksskogar upprätthållas på nuvarande nivå utan att man kompromissar mellan olika målsättningar? Kan torvmarker återställas var som helst – och vilken blir då miljöpåverkan? Diskussionen tenderar att bli polariserad, men verkligheten är mer nyanserad – åtminstone om vi lyckas tänka djupare kring ämnet. Av de finländska privata skogsägarna äger nästan hälften torvmarksskog, och därför måste vi komma ner till individnivån i den här frågan.

Målsättningar styr skogsbruket

Skötseln av torvmarksskogar skiljer sig från mineraljordar i flera avseenden. För att kunna fatta beslut har skogsägare nytta av att känna till sina egna målsättningar. En

Projektet Torvmarksskogar i Österbotten – lösningar för minskad klimat- och vattenpåverkan (Rapsu)

Rapsu är ett tvåspråkigt kommunikationsprojekt som strävar efter att öka kunskapen om hållbar skötsel av torvmarksskog i Österbotten. Projektet pågår 1.9.2024–31.12.2026, och det finansieras av EU:s landsbygdsfond.

målsättning behöver inte utesluta en annan – inom skogsbruket går det att kombinera olika mål, såsom ekonomisk lönsamhet och miljövärdet. Det kräver dock planering och förståelse för hur och var olika metoder lämpar sig.

Bland annat förnyelsemetoder påverkar omgivningen, och det finns nytta av att utvärdera huruvida området förändras och vilka investeringar olika åtgärder kräver i framtiden. Kontinuerlig beståndsvård, alltså skogsbruk utan stora kalavverkningar, kan i vissa fall lämpa sig som förnyelsemetod – särskilt på bördiga torvmarker där det redan färdigt finns naturligt uppkomna plantor. Ett avdunstande trädbestånd bidrar till att upprätthålla en lämplig vattennivå och kan därmed minska behovet av dikesrensning

En lågproduktiv tallmyr kan vara ett lämpligt objekt för återställning, antingen genom att man dämmer igen diken, eller på naturlig väg. Foto: Riitta Koivukoski.

Målen i skötsel av torvmarksskog kan vara många. Foto: Riitta Koivukoski.

efter avverkning. Metoden lämpar sig inte överallt, men har potential att gynna skogsägaren mer än kalavverkning och plantering i vissa fall gör. Genom att upprätthålla avdunstningen i skogen kan man minska behovet av övriga åtgärder som rensning av diken. På torvmarker med näringsobalans är askgödsling ett alternativ.

Det som gör torvmarker särskilt speciella är hur vattennivån påverkar skogens utveckling och markens kolbalans. På torvmarker styr vattennivån bland annat trädens tillväxt, växthusgaser som släpps ut, virkesdrivningsomständigheterna och växtligheten. De diken som grävdes i Finland för 40–60 år sedan förändrade vattenhushållningen och ökade skogarnas tillväxt. Sedan dess har

Kontinuerlig beståndsvård lämpar sig bra på bördiga torvmarker där granunderväxten har uppstått naturligt. Foto: Jussi Laurila.

trädbestånden, växtligheten och markskiktet förändrats. I dag kan det till och med finnas behov att höja vattennivån på torra områden så att vattennivån kommer närmare trädrötterna och därmed stärker trädens livskraft.

Skogsbruk behöver inte vara svart eller vitt

Skogsägare står inför många möjligheter i skötseln av sin skog, och det är viktigt att förstå hur olika åtgärder påverkar både omgivningen och ekonomin. En skogsägare som väger sina mål i skogsbruket har en fördel. Detta, i kombination med planering som utgår från skogens och markens egenskaper, ger möjlighet att rikta åtgärderna mer precist än tidigare. Detaljerad planering och korrekt genomförande leder till ett helhetsresultat som gynnar flera mål än man kanske hade tänkt sig. Exempelvis uppfattas gynnsam effekt på vattendrag ofta som något positivt, och detta kan man eftersträva genom att beakta vattenvärden i skogsbruket.

Skogsskötsel måste alltså inte följa en enda väg. Skogsbruket kan gynnas av småskalighet och variation, som gör skogarna mer motståndskraftiga mot hoten från ett varmare klimat. Nyckeln är att det inte finns någon universallösning som passar alla. Olika mål – både individuella och samhälleliga, såsom virkesproduktion, klimatnytta, god vattenkvalitet, viltvård och skydd, samt områdets egenskaper – påverkar vilken åtgärd som väljs, och hur den utförs. Skogsägare drar nytta av att reflektera över sina värden och målsättningar. Om man inte är säker kan man alltid vända sig till ett skogsproffs.

Aktivt skogsbruk behöver inte enbart innebära det ovanförnämnda. Det kan lika gärna handla om att fatta medvetna beslut om att vänta, låta skogen utvecklas naturligt eller prioritera andra perspektiv. ♣

Henry Schneider
Forstmästare, Senior Advisor på Tapio

Våra fina torvmarker

En tidig majmorgon ute på mossen. Temperaturen nätt och jämnt över noll, men solen värmer redan försiktigt. Vårens färgprakt är speciell: fjolårets starrväxter lyser gula, olika vitmossor visar nyanser i rött, brunt, grönt och allt däremellan. Tuvullen blommar försynt. Det är vindstilla och knäpptyst, ända tills ett tranpar högljutt meddelar om sin närvaro.

TORVMARKERNA ÄR NATURLIGTVIS mycket mera än enbart fina naturupplevelser. Skötseln av torvmarker och torvmarksskogar är en invecklad helhet med samband och återkopplingar som vi inte ens alltid känner till i dag.

Vi är unika och världs bäst på en sak i Finland: ingen annanstans finns ett skogsbruk på torvmark enligt de principer och i den omfattning som det vi bedriver. Med principer menar jag ett skogsbruk som baserar sig på de trädslag som växer naturligt på torvmarken före torrläggning. I tropikerna finns plantageskogsbruk på torvmarker. Liknande skogsbruk på torvmarker som hos oss finns i Sverige och Baltikum, men omfattningen är betydligt mindre än hos oss.

Vi har dikat hälften av våra torvmarker så att vi har över fem miljoner hektar torvmark som dikats för skogsbruk. Tillväxten i våra skogar har fördubblats sedan 1930-talet, till stor del beroende på dikningen. Dikade torvmarker är viktiga för virkesförsörjningen, i vissa områden i högre grad än i andra. I landskapen Norra Österbotten och Kajanaland finns 40 procent av avverkningsmöjligheterna för massaved på dikade torvmarker.

Dikningen har också lett till stora negativa inverkningsar på miljön. Vattendrag där dikade torvmarker utgör en stor del av avrinningsområdet har blivit grumliga och

övergödda. Flera torvmarkstyper har nästan försvunnit, speciellt bördiga torvmarkstyper i södra Finland. Restaurering av torvmarker borde i första hand rikta in sig på dessa. Återställande av karga torvmarker i norra Finland som från början varit för karga för att producera virke är inte rätt inriktade åtgärder. De restaurerar sig själva.

Skogsbruket på torvmarker inverkar på växthusgaserna på andra sätt än skogsbruket på fastmarker. Idén är ju att sänka grundvattennivån på torvmarken så att träden växer bättre. Detta leder till att torven bryts ned och koldioxid frigörs. Hur mycket detta kompenseras av en ökande virkesproduktion beror på torvmarkstypen. Som en grundregel frigörs mera koldioxid från bördigare torvmarker.

Så vad gör vi? Fortsätt producera virke på de dikade torvmarker som lämpar sig för det. Virket behövs och

skaffas annanstans om vi slutar med virkesproduktion på torvmarkerna i Finland. Använd metoder som leder till att behovet av iståndsättningsdikning minskar eller skjuts upp, till exempel kontinuerlig beståndsvård och de anpassade gallringsmallarna i rekommendationerna för skogsvård. Dika inte och hugg inte på torvmarker i naturtillstånd. Satsa på åtgärder för vattenvård enligt certifieringskraven och gör gärna lite mera, såsom beskrivs i rekommendationerna för skogsvård. ♣

Virket behövs och skaffas annanstans om vi slutar med virkesproduktion på torvmarkerna i Finland.

Allt som människan kan påverka i skogen händer långsamt och vi har 600 000 skogsägare som gör precis vad de vill. Vi når varken längre cykler eller snabbare tillväxt genom att knäppa med fingrarna. Skeppet vänder långsamt. Vilket är bra så man inte kan fatta ogenomtänkta dumma beslut i stor skala.

Ett kvartal i skogen är 25 år

Forskningsprofessorn Jari Hynynen har under sin gedigna karriär åtagit sig den fascinerande uppgiften att försöka spå framtiden för de finska skogarna. Hans forskning om skogens hälsa är omfattande och han vet att forskningsobjekten inte tar slut trots att han själv går i pension i höst.

TEXT DANIELA ANDERSSON • FOTO SOILA PUURTINEN

DET HÄR MED ATT SPÅ framtiden är onekligt intressant. Vad kommer att ske i skogen under de kommande 10–20–100 åren?

– Jag diskuterade med **Karoliina Niemi** (Skogsindustrin) för en tid sedan och hon sa att i skogen är ett kvartal 25 år. Jag tyckte att det var en ganska fin sak att säga för det är ju så det är. På tio år händer inte mycket om det inte förstås sker någon skada. Däremot så kan vi göra mycket på tio år. Till exempel om vi vill göra något angående kolsänkor eller utsläpp. Den typen av förändring kan göras.

– Om 20 år kommer effekten av skogarnas åldersstruktur och det förädlade materialet samtidigt som en ökning av tillväxten. Åtgärder som vidtas nu kommer att synas i viss mån. Det är också intressant att fundera hur mycket dessa kommer att växla och hur mycket klimat-effekterna förändras. Nog går det årtionden innan det framträder för hela befolkningen. På samma sätt som besluten som vi nu fattar.

– Kommer vi att få mer blandskogar undrar många. Allt som händer, det vill säga det som människan kan påverka, händer ganska långsamt. Vi har 600 000 skogsägare som gör precis som de vill. Och vi når varken längre cykler eller snabbare tillväxt genom att knäppa med fingrarna. Oavsett hur mycket vi förutspår scenariot. Man måste komma ihåg att skeppet vänder långsamt. Å andra sidan är det något mycket bra. Att man inte ska fatta ogenomtänkta och dumma beslut i stor skala.

Vågar du förutspå hundra år framåt? Hur kommer skogen att se ut då?

– Det beror ganska mycket på vad vi har för klimat här. Men jag tror inte på någon massiv torka eller liknande som skulle leda till det som händer i södra Europa just nu. Men vem vet, om Golfströmmen bestämmer sig för att inte flöda, då är det Sibirien här.

– Nog finns det säkert träd här då fortfarande, men hur mycket och hur de används är en annan fråga. Förhoppningsvis används trä mer förädlad än som bulk, så att mindre råvara behövs men till ett högre värde. Det är väl ändå allas dröm. Jag tror inte att någon, inte ens skogsindustrin, tror att det här jobbet är baserat på att vi ska ha så mycket råvara som möjligt. Det är ett ganska kortsiktigt synsätt, men det är summan av hur människan påverkar naturen. Det är det som avgör.

Forskning

Var finns de största kunskapsluckorna gällande skog och skogsbruk? På vilka forskningsområden skulle du vilja lägga fokus?

– Den akuta frågan är nog kolbindning i skogar och särskilt på torvmarker. Om detta har det tvistats och vi vet bevisligen för lite om det. De metoder som används för att uppskatta kolbindningen i skogsmark och dess variation är ännu mycket osäkra.

– Även mer allmänt är det ett aktuellt forskningsämne att hantera och minska osäkerheter kring information som samlas in från skogarna. Det forskas men det har inte lett

någonstans trots att vi har omfattande information om miljön från många håll. Vi har ganska bra kartdata från flera källor, vi har satellitbilder, flygbilder, terrängbilder, vi har lite allt möjligt. Men att kombinera dessa olika informationskällor på ett smart sätt är fortfarande ett pågående arbete.

– Det finns mycket arbete att göra inom forskningen. Om vi till exempel tänker på skanningsdata, vad kan man bäst utläsa från dem? De visar trädskronorna, form och trädens längd. Vi kan få en ganska bra uppfattning utifrån det. I våra prediktionsmodeller baseras de på traddiameter, basyta, höjd och sådana egenskaper som mäts från marken.

– Men om vi kunde sammanföra informationsuppskattningen från trädskronan, hur mycket likheter finns det. Oavsett om det är ett flygfoto eller direkt från modellen. Det är en av detaljerna i forskningen och en ganska detaljerad sådan. Men bara som ett exempel på att använda data på ett mer varierat sätt.

– En av kunskapsluckorna är riktade åtgärder, vilka som är mest produktiva eller kostnadseffektiva. Ta som exempel naturvårdsåtgärder. Vilka biter bäst på vilka platser? Överhuvudtaget det här med att implementera rätt åtgärder på rätt plats är oerhört viktigt. Även om avsikten är god kanske det inte blir så bra om åtgärden tillämpas på fel ställen.

– De empiriska mät- och observationsaktiviteterna gäller fortfarande. Det måste stärkas. Jag är helt övertygad om att om man börjar krympa det stöd från staten som läggs på mätningar, så är det ganska kortsiktigt. Samtidigt →

Känn din skog och undvik extrema åtgärder med höga risker, råder professor Hynynen.

förlorar vi faktiskt den enorma fördelen med att ha gjort mätningar sedan 1920-talet. Dessa har utvidgats till att omfatta mätning av biologisk mångfald, trädets kolupptag och så vidare. Ju mer vi vill veta om kol i träd eller den biologiska mångfalden, desto dyrare mätningar krävs. Det är en stor principfråga om vi ska investera i detta eller inte.

– Det här med granbarkborrar är en annan sak. I Sverige har en årlig inventering genomförts i södra och mellersta Sverige, Riksskogstaxeringen har inventerat granar över 20 centimeter i diameter. Man har gjort en separat inventering och kartlagt granbarkborreskadorna i varje bestånd. De har en god uppfattning om hur skadorna har ökat.

– Varje år gör de en mycket bra publikation som beskriver situationen. Det finns redan en tioårig tidsserie med tydliga variationer. Nu när vi gjort våra egna

uppskattningar av granbarkborrerisken så har vi gjort antagningar och riskbedömningar utgående från det svenska materialet. Vi har jämfört hur våra granbestånd skulle påverkas om vi råkade ut för en liknande katastrof varje år eller vart tionde år. Vi hade inte kunnat göra en sådan uppskattning om inte den svenska inventeringen funnits. Det är förstås inte möjligt att anpassa till hundra procent, men vi har inget liknande material. Bara som ett exempel på behovet av att investera i detta.

Avkastning och risker

Vad ger du för konkreta tips till våra läsare och skogsägare vid kusten kontra inne i landet?

– I södra Finland är både avkastningsförväntningar och risker större. De går hand i hand. Det finns möjligheter ↪

Professor Jari Hynynens råd till skogsägare

Skogsägaren själv är nummer ett.

Du vet vilken typ av skog du har och vilka alternativ. Det måste man veta innan man kör igång. Det andra är sedan vad man vill som skogsägare. Vilka är mina mål? Dessa två är de grundläggande sakerna.

Undvik extrema åtgärder med höga risker.

Förr i tiden, oavsett vad som gjordes i skogen, baserades allt på att inte äventyra vitaliteten. Här igen spelar målsättningarna in. Ni måste klargöra vilken typ av skogar ni har och vilka mål ni har. I vissa fall kan det leda till slutsatsen att man kanske borde sälja skogen.

Lita på skogsproffsen.

Jag har haft skog och jag vet att det är en arbetskrävande gren. Det finns ju mycket lättare sysselsättning.

Att bibehålla livskraften och avvärja risker går före allt annat. Skogens livslängd går över generationer vare sig man gillar det eller ej. De flesta av oss vet inte tillräckligt om skogen, vad som är en risk och vad som inte är det. Så det gäller att lita på experterna. Vid en normal skogsförvaltning med val av avverkning och förnyelse är experterna ganska ofta virkesköpare eller från skogsvårdsföreningar som naturligtvis har sin egen roll. Skogsägaren bör dock komma ihåg att be om olika alternativ. Kunde vi göra så här i stället? Om ett skogsproffs gör sitt jobb bra, oavsett om det är en virkesköpare eller någon som försöker främja sin verksamhet eller vad det nu är, så i ärlighe-

tens namn måste proffset belysa alternativen. Proffsen vet, det måste de. Och visst vill vissa människor ha en andra åsikt även från läkare. Så om det finns flera proffs att rådfråga, desto bättre. Åtminstone utmanar vi proffsen att bli bättre på detta sätt. Naturligtvis kan du också hitta information själv. Men om du är nybörjare, det vill säga inte vet någonting om skog, är det ganska knepigt att kontrollera informationens tillförlitlighet. Källkritik kräver redan någon form av kunskap.

Kom noggrant överens med entreprenören om vad som ska göras i skogen.

Sedan måste du se till att jobbet görs enligt överenskommelse. Att man inte har så bråttom att man kör över ett vattendrag med flodpärlmusslor. Eller hårdgallar förstagallringen felaktigt på grund av att man använt för stora maskiner för att de nu råkade vara i skiftet brevid på slutavverkning. Eller om du fortfarande vill få 34 kubik från förstagallringen fast det är omöjligt. Det är ganska förståeligt att dylika scenarier sker om man inte har koll på vad som avtalas och görs. Det är fruktansvärt svårt för en skogsägare om branschen är helt främmande. De här sakerna händer, vi har fått samtal av bekymrade skogsägare. Jag påstår inte att det är alltför vanligt men mätningar visar att till exempel 25 procent av gallringsavverkningarna utförts kraftigare än rekommendationerna. Och den trenden är tyvärr på uppåtgående. Det går inte att poängtera detta för mycket.

Snart hägrar lugna pensionärsdagar för agronomie- och forstdoktor Jari Hynynen som under sin karriär forskat om skogens tillväxt och avkastning på dåvarande Skogsforskningsinstitutet "Metla" och Naturresursinstitutet.

att göra mycket mer. Typiska skogar i södra Finland är relativt bra växtplatser. Du kan gynna flera trädslag och blandskogar. Hjortarna eller älgarna äter knappast upp alla lövträd överallt. Och å andra sidan, när en förnygrings-avverkning görs måste granbestånden ses över mer noggrant.

– Rotticka är lyckligtvis inte ett stort problem i norr men lokalt nog i Österbottens kustområde. Skog i Pudasjärvi, Kajanalund eller i norr är mindre riskfylld trots att kassafloppet naturligtvis inte är detsamma som i söder. Men det är nu bara ett faktum. Var speciellt uppmärksam på att inte hugga för mycket. Ska man slutavverka är det värt att be experterna att göra beräkningar på att ”ska jag verkligen kapa det här eller ska jag låta det växa tio år till?” Det här är dock sådana frågor som man får två olika svar på beroende på vem man frågar.

– Det ställer en hel del frågor om skogsproffsens moral. Jag har hört om fall där det sagts till gamla skogsägare att deras granskog är i riskzonen för granbarkborre och de rekommenderas att förnyelseavverka omedelbart, även om det inte varit något fel på beståndet. Jag känner till två fall där detta har hänt och jag tycker att det är direkt kriminellt. Proffsen måste agera rättvist och försvarbart, man kan inte bedöma framtida granbarkborreangrepp utifrån någon flyg- eller satellitbild. Man kan bedöma om de redan finns där, men inget annat. Men jag tror att denna typ av verksamhet är ovanlig bland yrkeskåren.

– Jag skulle fästa uppmärksamhet på blandskog, nuförtiden kan det vara ett bättre alternativ på frisk moskog än ren granskog. Blandskog är mer motståndskraftig mot skador än ren granskog och har bättre återhämtningsförmåga om det blir skador. Eftersom klimatet förändras och även målen för skogsvård är mångsidigare än tidigare, fungerar inte längre det schablonartade systemet för skogsvård som bedrevs för 50 år sedan.

– Och om det är möjligt: småskaligt är björk är ett bra alternativ. Om de bara håller sig vid liv så växer de riktigt, riktigt bra och snabbt. Och ja, naturligtvis, i liten skala, så är lite klibbal och asp okej.

– Som kuriositet kan jag berätta att jag en gång i tiden var mycket nära involverad i hybridaspforskning. Det var ett bra försök som dock strandade. Vi startade omfattande försök med hybridasp år 1997 eftersom dess träreagenskaper är lika bra som akacia och eukalyptus. Det var lätt, mycket vitt och det fanns en pappersmaskinlinje i Gerknäs som använde asp och gran. Det blev ett mycket högkvalitativt papper som var ljust och ognomskinligt, men de kunde inte få tillräckligt med asp importerat från Ryssland av tillräckligt bra kvalitet. Man ville inte gå med i kontraktsoodling som Metsägroup erbjöd. Projektet föll och intresset försvann. Eller så lönade det sig inte. De här experimentodlingarna står fortfarande kvar i Lojo, på Jalassaari, och har vuxit med chockerande fart. Chockerande bra, med andra ord.

– På tal om plantmaterial och råvara. Jag vet inte om skogsägaren har några tvivel om förädlade plantor i dagens läge. Om det är något misstänkt och oetiskt. Den oron är helt onödig i Finland eftersom det handlar om urvalsbaserad

förädling, där genomet inte har rörts och inte kommer att röras. Och i praktiken, när skogarna planteras så är förmodligen hälften av träden ändå av naturlig förnyelse då man kommit till slutskedet. I Finland är det ingen idé att vara rädd att den genetiska mångfalden ska minska.

– Jag vill också naturligtvis betona naturvårdsåtgärder. Det finns helt riktiga skäl till att lämna naturvårdssträd och försöka rädda vårdträd, det är att hindra minskning av biodiversiteten och skydda livskraften. Det är målsättningskompromiss.

– Och om du har en mycket ung skog så är röjning det viktigaste. När det görs kräver redan certifieringarna att du lämnar en viss andel lövträd. Och i själva verket kräver de att de lövträd du lämnar ska vara de dominerande träden. Så du lämnar inte de som kommer att vara döda inom de närmaste fem åren. Det här är en av utmaningarna för företagen, att de vet hur de ska utbilda sitt team. Det är också en fråga om skicklighet, att de vet hur man gör det på rätt sätt.

Egen framtid

Professor Hynynen är på Naturresursinstitutet som extern forskare kanske till årets slut tills han är klar med de sista artiklarna.

– Sen är det lite öppet, nog har jag saker att göra även som pensionär. Resa, vara på stugan och tillbringa tid med familj och barnbarn. Musiken kommer nog att följa mig. Musik är bra för att rensa tankarna och en belönande hobby. Jag köpte halvt av misstag en ny gitarr i fredags då jag skulle köpa nya strängar. Men då råkade fel säljare vara på fel plats, säger han med ett skratt.

Ja, men en forskare går aldrig i pension?

– Nej, inte så att man inte skulle tänka på det. Men låt oss säga att de senaste tio åren har varit så intensiva att jag måste ta ett steg tillbaka och fundera. Kanske någon form av konsultverksamhet eller liknande i framtiden. Det finns naturligtvis många möjligheter. Men det är i alla fall säkert att jag kommer att göra de här jobben utan någon större stress. Det är så krävande, jag har sett det så många gånger redan. Men nyfikenheten försvinner ingenstans.

Bra sagt! Och så har du egen skog?

– Min syster och jag har skog i södra Tavastland. Och så har jag en liten skogsparcell vid stugan vilket nu främst är i naturskötsel. Där finns många stora björkar, stora träd, som jag bara tar hand om så att inte granen tar över i det området. Det är rikt på fåglar och förra sommaren hade vi påhälsning av en björn.

Hur valde du skogsbranschen från första början?

– Det var kanske det som intresserade mig mest professionellt, men ja, det är klart, eftersom jag växte upp i skogen och tillbringade tid i skogen och på vattnet som barn, så har det stannat kvar hos mig. Skogsintresset har funnits i slakten. Mina morföräldrar hade en gård i Hattula, och gården finns fortfarande kvar. Fast jag inte brukar den själv. Naturligtvis kommer intresset även därifrån. 📍

FRÅGA PROFESSORN

Professor Markku Larjavaara vid Avdelningen för skogsvetenskaper på Helsingfors universitet svarar på frågor.

Ibland uppstår det för få barrträdplantor trots att det finns fröträd, mycket ljus och man väntar i årtionden. Detta foto är taget under en kraftledning i Södra Savolax. Foto: Markku Larjavaara.

När man funderar på möjligheterna att använda kontinuerligt skogsbruk är det viktigt att glömma förutfattade meningar, åt vilket håll de än går. Sådana fördomar får oss att tänka partiskt och söka tankar som endast stöder våra egna uppfattningar.

DÄREFTER ÄR DET bra att fundera på definitionen av kontinuerligt skogsbruk. Det finns många mellanting. Ett litet kalhygge på 0,2 hektar anses ofta möjligt inom kontinuerligt skogsbruk, men inte ett på 0,4 hektar. Fröträdsställning för tall anses normalt inte vara kontinuerligt skogsbruk, men vad om fler fröträd lämnas kvar eller om de avverkas först i samband med första gallringen? I det förra numret av denna tidskrift fanns redan en bra artikel om dessa definitioner, så jag går inte vidare in på ämnet. I stället jämför jag granskogar och extremfall så att vi är långt från gränsfall. Föreställ dig å ena sidan ren plockhuggning av enskilda stammar vart tjugonde år, vilket jag här kallar kontinuerligt skogsbruk, och å andra sidan trakthyggesbruk med några hektar stora bestånd, två gallringar och en slutavverkning vart åttionde år.

Många funderar på skillnaderna mellan dessa två system genom att jämföra kalavverkning och plockhuggning. Du har säkert sett fotopar med den här jämförelsen. Skogsägaren får mer inkomster och skogsindustrin mer virke av en kalavverkning. Å andra sidan tycker de flesta att kalavverkning är mycket fulare och sämre för kolinlagringen och den biologiska mångfalden än skogen efter en plockhuggning. Men en sådan jämförelse är mycket missvisande, eftersom

kalavverkningar sker mycket mer sällan. Det är mycket bättre att jämföra effekterna av fyra plockhuggningar med två gallringar och en slutavverkning.

De grundläggande processer som man bör fundera på först är förnygring och trädens tillväxt.

I ekonomiska jämförelser mellan kontinuerligt och trakthyggesbruk antar man ofta att plantor dyker upp av sig själva i kontinuerligt skogsbruk, medan trakthyggesbruk kräver dyr markberedning och plantering. I verkligheten uppstår det i genomsnitt tillräckligt med plantor inom kontinuerligt skogsbruk, men väder, fröår, mossarter, markstörningar och många andra faktorer orsakar enorm variation i förnygringen. Det är ingen nytta med att det kommer massvis med plantor jämfört med ett medelantal.

Men om det nästan inte kommer några alls är det mest förnuftigt att slutavverka efter några årtionden, eftersom kombinationen av kostnaden för planteringen och plantornas långsamma tillväxt i halvsugga är för dyr. Å andra sidan kan man vänta på naturlig förnygring i kontinuerligt skogsbruk i årtionden utan större tillväxtförluster, eftersom största delen av tillväxtresurserna används av de större träden. I trakthyggesbruk behöver man inte alltid markbereda och plantera – granförnygring kan ske naturligt redan före slutavverkning och även många andra trädslag efteråt. Alltså är många kalkylers antagande att plantor alltid uppstår gratis i kontinuerligt skogsbruk och att trakthyggesbruk alltid kräver dyr förnygring orättvisa till fördel för det kontinuerliga.

Vilken granskog producerar mer virke? Teoretiskt är problemet med trakthyggesbruk det relativt öppna stadiet efter kalavverkningen, då granplantor inte kan utnyttja största delen av ljuset. Inom kontinuerligt skogsbruk finns inget helt öppet stadium, men i plockhuggning ökar ljuset för de mindre granarna plötsligt,

FRÅGA
Lovar man för mycket angående kontinuerligt skogsbruk?

och tillväxten lider av denna snabba förändring. När man tänker på de sista diametercentimetrarna i timmerträdens tillväxt har båda metoderna sina fördelar. I kontinuerligt skogsbruk får de största träden mer ljus då grannarna är mindre, och denna tillväxtfas där en stor del av energin går till att upprätthålla den egna biomassan, blir kortare. Å andra sidan kan avsaknaden av träd av liknande storlek leda till att granjättarna satsar mer på reproduktion än på stammens tillväxt, som är mer värdefull för skogsägaren.

När man tittar på resultaten från försök är den genomsnittliga tillväxten något högre i trakthyggesbruk. I ekonomiska beräkningar där man antar att trakthyggesbruk kräver markberedning och odling, är kontinuerligt skogsbruk något mer lönsamt. Skillnaden i ekonomisk lönsamhet mellan metoderna är dock så liten att om risken

för misslyckad naturlig förnyring togs i beaktande, kunde skillnaden vara åt andra hållet. När det gäller stormskador är kontinuerligt skogsbruk troligen mindre riskabelt, men övergången från trakthyggesbruk till kontinuerligt kan vara riskabel om det finns få små träd i början och även stora måste lämnas vid första avverkningen. När det gäller rotröta är kontinuerligt skogsbruk riskfyllt, men risken för barkborrar är mindre.

Ur strikt skogsekonomisk synvinkel är metoderna ungefär lika lönsamma, och landskapspreferenser samt praktisk planering och genomförande av avverkningar kan ha avgörande betydelse. Vissa virkesköpare kan till exempel kräva förröjning vid plockhugningar i kontinuerligt skogsbruk, även om plantor borde värdesättas som framtida timmerträd i den här metoden. ♣

Följdfråga till professor Larjavaara

I förra numret av Skogsbruket, nummer 2, svarade professorn på frågan ”Hur kan kolsänkan i Finlands skogar plötsligt försvinna?”. Vi har fått ett brev av en läsare med en intressant följdfråga.

Hej! Sidan med ”Fråga professorn” är en ypperlig idé. Markku Larjavaara kom dock med ett par påståenden som jag anser han borde förklara närmare:

Påstående 1: ”Att elda med ved minskar visserligen användningen av fossila bränslen men också skogarnas kollager. På kort sikt kan minskningen av kollagret ha en mera skadlig effekt på klimatförändringen än om man bränt fossila bränslen istället.”

Fråga: Baserar han sitt påstående på forskning eller ger han uttryck för de åsikter som framförts av bl.a. WWF?

Hyggesrester som nyttjas för energiproduktion skulle ”so wie so” förmultna i skogen rätt snabbt och ge upphov till i stort sett samma mängd CO₂ som vid förbränning. Därtill är ju denna koldioxid en del av kolets naturliga kretslopp i naturen medan fossil förbränning tillför ny koldioxid till atmosfären. Ser gärna fram emot en källhänvisning till hans påstående.

Påstående 2. I näst sista stycket av artikeln resonerar han om att ”kol även kan lagras i mineraljorden under århundraden eller årtusenden, t.ex. efter en skogsbrand”. Men så framhåller han i följande mening att ”Om så är fallet skulle mineraljordens kollager kunna växa nu när skogsbränder i praktiken inte längre förekommer i Finland”.

Fråga: Befrämjar skogsbränder inlagring av kol i mineraljorden eller inte jämfört med avsaknad av bränder?

Mvh Calle Jansson, skogsbruksingenjör

Svar: Trevligt att mitt svar i förra numret av tidningen på frågan om skogarnas kol väckte följdfrågor.

Inom skogsbranschen är det vanligt att tänka att trä är förnybart, fossila bränslen är icke-förnybara och torv något mitt emellan. Denna indelning baseras på etablerade definitioner och fungerar i många sammanhang. Men när ett träd fälls har det nya trädet inte vuxit upp redan nästa dag. Därför blir tidsperspektivet avgörande – hur snabbt sker förnyelsen egentligen? Det väcker många frågor: Hur länge skulle trädet ha levt? Hur skulle det ha påverkat tillväxten hos sina grannar? Och hur skulle den naturliga nedbrytningen ha fortskridit? Att uppskatta storleken på kollager och hur de förändras är svårt, men ännu svårare är det att bedöma vad som skulle ha hänt om något inte hade gjorts. Om vi fokuserar enbart på innevarande år, bör virke ses som en icke-förnybar naturresurs. Men över ett tusenårigt tidsperspektiv är virke helt klart förnybart. Perspektivet avgör. Förbränning av virke spelar en stor roll, då över hälften av det virke som avverkas i Finland går till energiproduktion – inklusive industrins biprodukter.

Jag var otydlig när jag skrev om skogsbränders påverkan på kol i mineralmarken. Vid en brand frigörs kol direkt till atmosfären, vilket minskar skogens totala kollager. Skogsbränder är alltså negativa ur ett klimatperspektiv. I Finland förekom omfattande skogsbränder under 1700- och 1800-talen, men efter andra världskriget har de i praktiken upphört. Att bränderna har upphört kan gynna kolsänkan i mineralmarken på lång sikt, vilket i så fall skulle bidra till att bromsa klimatförändringen. Dessa långsamma markprocesser ingår dock inte i de beräkningar som ligger till grund för Finlands officiella rapportering om skogarnas kolbalans. Det är dock osäkert hur betydande fel detta medför.

Mvh Markku Larjavaara, professor

Hur ska man gå till väga om man fått, ärvt eller köpt skog och inte vet vad man ska göra?

Artikeln är skriven i upplysande syfte och strävar efter att förklara skogsägandet för nybörjare.

Så lyckas du med ditt första skogsköp

Intresset för skogsägande ökar och många vill nu investera i skog. Bland dem som kontaktar OP Botnia för att ansöka om lån finns allt fler personer utan tidigare koppling till skog. Skogen upplevs som en bra placeringsmöjlighet, men hur ska man tänka för att lyckas med sitt första skogsköp?

TEXT OCH FOTO
JOHANNA HÄGG

KANSKE LIGGER FÖRKLARINGEN i det osäkra världsläget. När aktiekurserna åker berg- och dalbana känns fast egendom som ett tryggare alternativ för den som vill investera och placera sina pengar på ett stabilt sätt. Troligen har de höga virkespriserna också bidragit till det ökade intresset för att investera i skog.

– Vi upplever en ökning på privatsidan nu. Det är roligt att se hur skogsägande intresserar en allt större kundgrupp – både löntagare och unga placerare. En del är jord- och skogsbrukare från tidigare men vi ser också ett växande intresse från personer utan koppling till skog, säger Åsa Mattsson.

Åsa Mattsson är kunddirektör för OP Botnias jord- och skogsbrukskunder. Hon sitter på kontoret i Jakobstad där hon främst jobbar med jord- och skogsbrukskrediter för större djurgårdar. När privatpersoner kontaktar banken för att få lån till skog handlar det i stället om ett konsumtionslån, alltså samma typ av lån som du tar för att exempelvis köpa en bil eller en placeringsbostad.

Betalningsförmåga och kreditvärdighet

Lånebeloppet som kan beviljas för skogsköp varierar beroende på den sökandes betalningsförmåga och kreditvärdighet.

– Betalningsförmågan bygger oftast på löneinkomster, vilket studerande sällan har. Men du kan även visa din

betalningsförmåga genom en kombination av inkomster från framtida avverkning av skogen och löneinkomster, säger Åsa Mattsson.

Skogen som du köper godkänns som säkerhet för skogslånet. Säkerhetsvärdet för skogen är 60 procent.

Åsa Mattsson är kunddirektör för OP Botnias jord- och skogsbrukskunder. Hennes viktigaste tips inför skogsköp är att satsa på en bra värdering av det skogsskifte du vill köpa. Ju grövre och mer vårdad skogen är, desto värdefullare är den. Men det finns flera faktorer som påverkar skogsfastigheters värde.

Skog som investeringsobjekt

Hur placerar jag i skog?

Det finns tre sätt att investera i skog: genom att köpa andelar i samfällad skog, investera i skogsfonder eller genom att köpa en skogsfastighet. Av dessa alternativ är det vanligast att köpa en skogsfastighet.

Vilka inkomster kan jag förvänta mig?

Skogsägarnas inkomster kommer främst från virkesaffärer, som fungerar som deras dividender. Om virkesaffärerna är framgångsrika och lämpliga investeringar görs i skogsvården kan du förvänta dig en årlig avkastning på mellan 3 och 6 procent.

Vad påverkar avkastningen?

Avkastningen från skog påverkas av flera faktorer, såsom ekonomiska konjunkturen och graden av eget engagemang i skogsvården. Den förväntade avkastningen på skog kan förbättras på olika sätt, exempelvis genom skogsskötsel, avverkning vid rätt tidpunkt och åtgärder som gödsling för att främja skogens tillväxt.

Finns det risker med att äga skog?

Som med alla investeringar finns det risker. Väderrelaterade skador på skogen eller fluktuationer i virkespriserna kan påverka avkastningen, så det är viktigt att vara medveten om dessa risker.

Kan jag få hjälp av proffs?

För att optimera avkastningen kan det vara fördelaktigt att anlita professionell skogsförvaltning eller rådgivning, särskilt om du är ny som skogsägare. Kom ihåg att skog är en långsiktig investering, och det kan ta tid innan du ser den fulla avkastningen. Var beredd på att hålla fast vid din investering i flera år.

Är investering i skog ett bra sätt att bekämpa klimatförändringar?

När du vårdar din skog på rätt sätt bidrar du inte bara till dess hälsa och tillväxt, utan också till en bättre kolbindning. Ansvarsfullt skogsbruk spelar en viktig roll i att motverka klimatförändringarna.

– Om skogsskiftet kostar 50 000 euro och banken värderar det till 30 000 euro behöver låntagaren ha egna besparingar eller annan säkerhet för resten.

Viktigaste tipset: bra värdering i terräng

Det händer att banken kontaktas av unga personer som inte har köpt bostad men som vill köpa skog.

– Här är det viktigt att planera långsiktigt så att inte en ung person hamnar i en situation där det inte är möjligt att köpa bostad om han eller hon vill på grund av lånet för skog.

Det är också möjligt att köpa skog tillsammans med någon annan, det kallas skogssammanslutning. Det uppstår en skogssammanslutning då minst två personer äger skog

Skog är en långsiktig investering och det kan ta tid innan du ser den fulla avkastningen. Var beredd på att hålla fast vid din investering i flera år.

tillsammans. En skogssammanslutning bildas exempelvis när barn och föräldrar eller syskon äger skog tillsammans. Skatteförvaltningen bildar en skogssammanslutning när en skogsfastighet ägs på detta sätt.

– Mitt viktigaste tips inför skogsköp är att satsa på en bra värdering av det skogsskifte du vill köpa. Skogsvårdsföreningarnas experter värderar i terräng och det är mycket viktigt för att du ska få en realistisk bild av skogens värde.

Ju grövre och mer vårdad skogen är, desto värdefullare är den. Det finns flera faktorer som har betydelse i värderingen av en skogsfastighet: läge, avverkningsmöjligheter, tillväxtunderlag och objektets tillgänglighet.

Satsa på skog i olika faser

Ett annat tips är att kombinera skog i olika faser så att det alltid finns avverkningsmöjligheter. Om du råkar ut för utgifter för röjning i ett skogsskifte kan du få inkomster från avverkning i ett annat och på så vis hålla dig på plus.

– Ekonomikunskap kommer du att ha nytta av i skogsägandet, satsa på det. Riskhantering är också viktigt att fundera på, vad händer ifall din skog råkar ut för brand- eller stormskador?

Mattsson rekommenderar att man noga funderar igenom vilka försäkringar som behövs. Samma sak gäller konsumtionslånet. Räntan kan variera, vilket påverkar månadskostnaden för lånet – vill man undvika oväntade räntehöjningar kan man överväga ett ränteskydd.

– Som nybörjare är det bra att ta hjälp av experter för att skapa en välgenomtänkt, långsiktig plan för din skog. Och köp inte skog om du inte är intresserad av den, för den kommer att kräva ett genuint engagemang.

Vänta inte för länge med generationsväxling

Åsa Mattsson är fullmäktigeledamot i Skogsvårdsföreningen Österbotten rf och på fritiden röjer hon i sin egen skog i Nykarleby.

– Skogsägandet är ett bra komplement till kontorsarbetet. Jag röjer mest och planterar, små åtgärder som jag kan göra själv. Jag deltog också i en motorsågs kurs för kvinnor som nätverket Skogsgläntan ordnade.

I sitt tidigare arbete som ekonomirådgivare vid Pro Agria specialiserade sig Åsa Mattsson på generationsväxlingar inom jord- och skogsbruk. En generationsväxling på en skogsfastighet är det mest skatteeffektiva sättet att överföra

skogstillgångar till följande generation. Det här är ett tema som fortfarande ligger Mattsson väldigt nära hjärtat.

– I andra länder sker generationsväxlingen ofta tidigare än i Finland, och det kan vara klokt. Om du väntar tills du är 70 år innan generationsväxlingen genomförs, och om barn och barnbarn inte har varit delaktiga i skogsarbetet, är risken större att ingen vill ta över ansvaret. Känslan av tillhörighet är viktig.

Åsa har upplevt både komplicerade och smidiga generationsväxlingar. En gemensam nämnare för de lyckade fallen är kaffebordsdiskussioner där alla som berörs är inkluderade.

– Våga diskutera generationsväxling och låt alla vara med, även de som inte ska ta över skogen. Det är viktigt att alla får en realistisk bild av vilken arbetsinsats skogsägandet kräver. ♣

Emma drömmer om att bli skogsägare

Emma Hellund studerar företagsekonomi i Helsingfors och har nyligen återvänt till Finland efter en spännande vår som utbytesstudent i Venedig. Framtiden får utvisa var hon ska bo och vad hon ska jobba med, men en sak är säker – hon vill bli skogsägare.

TEXT JOHANNA HÄGG

BAKGÅRDEN TILL BARNDOMSHEMMET i Jakobstad gränsade mot skogen, där Emma Hellund lekte mycket som liten. Hon umgicks med en kompis vars föräldrar hade skog, och fick följa med till skogen och köra fyrhjuling med kompiserna medan föräldrarna röjde. Redan där väcktes intresset för skogsägande.

– För ett år sedan såg jag en Skogsbruket-tidning hemma hos en kompis och började bläddra i den. Det var intressant att läsa och jag fick en mer konkret bild av vad skogsägande handlar om. Sedan dess har jag börjat fundera mer seriöst på att köpa skog, säger hon.

En bit skog att ta hand om

Emma Hellund har alltid njutit av att vara i skogen, och naturen är väldigt viktig för henne. Även om hon inte har skog i sin egen familj så har hon vänner som har skog i släkten, vilket gör att tanken om att äga skog känns naturlig.

– Jag lockas av tanken att äga skog, dels för att bidra till naturen och ha en bit skog att ta hand om, men också för att ha en egen skog att använda och plocka svamp i. En välskött skog är också en trygg och stabil investering.

Hellund har nosat runt lite, börjat kolla priser och diskutera med bekanta vilken typ av skog som skulle passa en ivrig nybörjare som vill kunna ta hand om skogen själv. Emma tänker nämligen lära sig göra det praktiska arbetet också, i den mån det är möjligt.

– Jag har hobbyaktier och fonder och jag tänker mig att jag ska använda dem för att köpa skog. Inte just nu medan jag studerar, men inom några år. Jag vill ha en lokal skog som jag kan använda i vardagen, så först måste jag bestämma var jag ska bo. Kanske det blir Jeppistrakten ändå, säger hon och ler.

Emma Hellund i parken Parco delle Rimembranze i Venedig där hon våren 2025 studerade ekonomi vid Ca' Foscari University. Foto: Privat

Unga känner ansvar för skogen

Ungas inställning till skog varierar beroende på om Emma Hellund rör sig i studiestaden Helsingfors eller i Österbotten. Flera barndomsvänner har föräldrar eller mor- och farföräldrar som äger skog.

– De känner ansvar för släktens skog och gör sig redo att ta över den så småningom. Den som är uppvuxen mitt i Helsingfors har knappast någon koppling till skogen, och då bryr man sig inte riktigt heller. Överlag upplever jag att många unga tycker att skogen är viktig.

Emma Hellund studerar andra året till tradenom och efter det planerar hon att fortsätta med magistersstudier i Helsingfors. Lån för att köpa skog känns inte aktuellt under studietiden.

– Det känns som att unga har svårt att få lån i dag, oavsett vad det gäller. ♣

Trädjordbruk kombinerar träd och buskar med lantbruk

Trädjordbruk är ett samlingsnamn för odlingsystem där träd och buskar kombineras med odling och djurhållning. Intresset för denna mångsidiga metod växer bland jordbrukare som vill göra verksamheten mer tålig mot förändringar, ha fler ben att stå på ekonomiskt och samtidigt bidra till klimatanpassning och förbättrad jordhälsa. Nu testas Yrkeshögskolan Novia alléodling i Nyland.

TEXT

HEIDI BARMAN-GEUST, YRKESHÖGSKOLAN NOVIA

TRÄDJORDBRUK (AGROFORESTRY) ÄR ett samlingsnamn för odlingsystem där perenna växter som träd och buskar ingår och kombineras med odling eller djurhållning. Tack vare sina djupa rotsystem bidrar träden och buskarna till att minska erosion, binda vatten och näringsämnen, skydda marken från vind och sol samt öka kolinlagringen. Ett trädjordbrukssystem liknar mer ett naturligt ekosystem och gynnar den biologiska mångfalden. På så sätt gagnas jordbruket, som blir mer effektivt och får större avkastning. Trädjordbruk innebär inte bara en mer hållbar produktion, utan ger också nya möjligheter till intäkter från frukt, bär, nötter, svamp, virke och andra sidoströmmar. Det är dock viktigt att förstå att trädjordbruk är en långsiktig investering. De största vinsterna, både ekonomiska och ekologiska, visar sig först efter en förhållandevis lång tid.

Kärt barn har många namn

På svenska används begrepp som *trädjordbruk* eller *skogsjordbruk* för agroforestry, medan man på finska talar om *puustoinen maatalous* eller *agrometsätalous*. Trots detta är det engelska uttrycket *agroforestry* ofta det mest använda, eftersom det är ett så etablerat begrepp. I Finland

är trädjordbruk inte så vanligt förekommande ännu. De kanske mest beprövade formerna av trädjordbruk här är vindskydd, alléodling, skogsodling och skogsträdgårdar.

Olika system enligt förutsättningar och mål

Trädjordbruk omfattar alltså flera olika typer av system, anpassade efter platsens förutsättningar och jordbrukarens mål med sin verksamhet. Några av de vanligaste formerna är alléodling, betesskogsbruk, skyddszoner, mångfunktionella vindskydd, skogsodling och skogsträdgård.

Alléodling handlar om att träd och buskar planteras i rader med breda korridorer (alléer) mellan raderna. I raderna kombineras frukt- och nötträd med buskar och varför inte perenna grönsaker och blommor. Korridorerna mellan trädraderna används för odling av spannmål och vall eller som bete.

I *betesskogsbruk* kombineras skogsbruk med djurhållning. Det kan handla om att etablera träd på betesmark eller glesa ut skog för att släppa in djur. *Skyddszoner* eller *buffertzoner* har träd och buskar längs vattendrag för att skydda mot erosion, övergödning och föroreningar. *Mångfunktionella vindskydd* handlar om planteringar av träd och buskar i raka rader både för att skydda odlingar från vind och för att skapa gynnsammare mikroklimat.

Ordlista

Engelska	Svenska	Finska
Agroforestry	Trädjordbruk/Skogsjordbruk	Puustoinen maatalous/Agrometsätalous
Forest garden	Skogsträdgård	Metsäpuutarha
Alley cropping	Alléodling	Käytäviviljely/kujanneviljely
Silvopasture	Betesskogsbruk	Puustoinen laidun
Buffer Zone	Bufferzon/skyddszon	Puskurivyöhyke/suojakaista
Agrisilviculture	Åker med trädbestånd/trädjordbruk	Peltometsäviljely

Yrkeshögskolan Novia testar alléodling på pilotområde i Kyrkslätt. Foto: Multifoto Ab Oy / Novia

I alléodling planteras träd och buskar i rader tillsammans med andra perenna växter. Foto: Multifoto Ab Oy / Novia

Joshua Finch leder Novias projekt Agroforestry i Nyland. Foto: Multifoto Ab Oy / Novia

Inom *skogsodling* odlas produkter med högt värde i en redan existerande skog. I Finland förknippas skogsodling främst med odling av svamp, till exempel shiitakesvamp och ostronskivling. Men det är också möjligt att odla skuggtåliga grönsaker och örter, medicinalväxter och bär. En *skogsträdgård* är ett system inspirerat av naturliga ekosystem där perenna växter, frukt- och nötträd samt bärbuskar samverkar i flera skikt.

Novia testar alléodling

På Yrkeshögskolan Novia drivs just nu projektet *Agroforestry i Nyland*, där markägare tillsammans med experter får möjlighet att designa ett trädjordbrukssystem som passar deras område och verksamhet. Hittills har en grupp på ungefär tio markägare aktivt deltagit i projektet och vid projektets slut kommer det att finnas lika många fallstudier över trädjordbrukssystem i finländska förhållanden.

Till projektet hör även ett pilotområde för trädjordbruk. På Lill-Nägels gård i Kyrkslätt testas alléodling i praktiken. Data samlas in för att kunna visa fördelarna med denna metod. Målet är att inspirera fler finländska jordbrukare att testa trädjordbruk.

Nätverk för trädjordbruk i Finland

I Finland finns ett inofficiellt nätverk för trädjordbruk. Nätverket kallas för *Agrometsätalous Suomessa* (koordineras av Baltic Sea Action Group) och ordnar regelbundet möten, fältträffar och andra evenemang. Nätverket har över 200 medlemmar och är också en del av det europeiska *European Agroforestry Federation*. Planer finns på att göra nätverket mer officiellt i form av en förening, likt den svenska föreningen *Agroforestry Sverige*. 🌱

Läs mer om agroforestry i Finland

Maattila, Iiris (2023) *Puustoinen maatalous Suomessa – opas suunnitteluun, katsaus kulttuurinmuutokseen*.

Rimhanen, Karoliina, Määttä, Satu & Yirdaw, Eshetu (2020) *Puustoinen maatalouden termistöä suomen ja ruotsin kielellä*

Savela, Iiris (2020) *Agrometsätalouden monet mahdollisuudet*. Baltic Sea Action Group.

Yrkeshögskolan Novia, projekt *Agroforestry i Nyland 2024–2026*.

”Fickorna blir fulla av sågspån oavsett märke”

Skogsbrukets produkttestare, skogsarbetaren Martin Ingman från Ingå, har denna gång tagit sig an uppgiften att använda Husqvarna Technical Extremes skogsjacka och huggarbyxa under nästan ett års tid. Skyddskläderna som utformats speciellt för krävande professionellt skogsarbete lanserades i fjol på marknaden. Hur har de tålt Martins jobb?

TEXT & BILD
DANIELA ANDERSSON

Martin Ingman gör en specialavverkning med strålande utsikt.

SKOGSARBETAREN OCH FÖRETAGAREN Martin Ingman jobbar med det mesta inom skogen. Specialavverkningar och röjningar är vardagsmat. Han hoppar också in på lantbruksjobb, främst vårbruk och skörd, där det behövs.

– Inte har jag förstås använt kläderna varje dag men väldigt mycket nog. Rocken var i användning mindre på sommaren. Men ganska jämn användning kanske ändå mellan plaggen.

– Sommarhalvåret maj till halva augusti brukar jag bara jobba med en tunn teknisk arbetsskjorta och då det blir svalare kan man börja ha både arbetsskjorta och rocken. Annars blir det för varmt. Trots att rocken är ventilerad så är den ändå för het för varma sommardagar.

– Visst har de vädringsluckor under armarna och man kan vrida upp ryggstycket men inte blir det ändå air conditioning precis, säger Ingman med ett skratt.

– Ju mer ventilation du får desto bättre. Mitt i sommaren så svettas man ändå utav bara den. Men på våren och hösten då det är kallt på morgonen och varmt på dagen, så är det skönt att kunna justera ventilationsluckorna.

Nu har du testat den här dräktkombinationen i proffs-användning i ett års tid. Vad är det bästa och det sämsta?

– Jag har varit riktigt nöjd med dem. Bekväma är dom!

– Det är ju dyra premiumkläder och nog är det ju en bättre passform på de här än på så att säga motsvarande andra arbetskläder. De har bra passform och tekniska detaljer. Inte är det helt obefogat att de kostar som de kostar. Jag har varit riktigt nöjd. Stoppningen med förböjt knä, så det är lättare att böja knä, har varit bra, fast buntarna var lite långa där för mig.

FÖRE

EFTER

Skogsarbetaren Martin Ingman från Ingå har testat Husqvarnas Technical Extreme skogsjacka och midjebyxa i ett års tid. Här är resultatet. Bilden före är tagen 11 juni 2024 och efter 29 april 2025.

Ett år av intensiv användning har satt sina spår men skyddsdräkten har hållit vad den lovat. Vid sömmen och insidan av benen kan konstaterats att normalt slitage uppstått.

Martin Ingman brukar använda en kortare huggarbyxa men det fanns inte att få i just denna modell.

– I till exempel mina andra Husqvarnabyxor kan man välja benens längd och jag har där ett mått på minus fem. Sanningen är att om jag skulle ha ett annat midjemått i förhållande till min längd så ..., säger han humoristiskt.

– Hur som helst så hade jag behövt kortare byxben men det är ju inte byxans fel. De är lite för långa under knä och vid vristen påsar det sig och slits därför mer. Men det gör det på byxa som byxa då man gnuggar benen mot varandra och i ris och buskar i användning. Min fru säger att det är överlag jävligt att lappa tyg med sågförstärkning. Det går att limma och allt men det håller en tid och sen flagar det upp igen. Men fram till dess så har de skyddat bra och jag har varken sågat eller snuddat med sågen i byxan eller annat som skulle ha slitit extra på dem. Inte har de spruckit i skrevet heller vilket är bra.

Hur lång livslängd har dina arbetskläder i vanliga fall?

– Normalt kör jag cirka två säsonger. Då de en gång börjar fara sönder så blir det lättare håll på dem.

– Dragkedjor och knappar har hållit väldigt bra. Fickorna blir fulla med sågspån men det är ju så det blir med vilket märke som helst. Felet är ju att jag inte stänger fickorna, säger han med ett skratt.

– Ris och buskar sliter onekligen på materialet därför är det ju viktigt med specialtyg. De här får klart godkänt. 🍌

Husqvarna Technical Extreme skogsjacka

- Välventilerad. Lätt tyg håller dig sval.
- Fyrvägsstretch med förböjda armbågar ökar din rörlighet.
- Förstärkt med Cordura® för utmärkt slitskydd.
- Skyddade och vadderade framfickor för bl.a. mobiltelefon.
- Första hjälpen-ficka.
- Finns i storlekarna XS-XXL med en justerbar passform som fungerar för både män och kvinnor.
- Rekommenderat pris: 395 euro

Husqvarna Technical Extreme midjebyxa

- Skräddarsytt sågskydd, klass 1. Det unika Tech-Knee ger extra sågskydd i alla arbetspositioner, även när knäet är böjt.
- Välventilerade och vattenavvisande.
- Tyg i fyrvägsstretch anpassar sig efter din kropp och ger komfort för långa arbetsdagar.
- Förstärkt med Cordura® och Dyneema®.
- Utvecklad optimerad design speciellt för krävande professionellt skogsarbete.
- Fickor med stängning.
- Finns i storlekarna XS-XXL med en justerbar passform som fungerar för både män och kvinnor. Hängslen ingår.
- Rekommenderat pris: 455 euro

”Bara man får in Radio Vega är det en bra början”

Husqvarna har lagt sex år på utvecklingen av X-COM Active, headsetet med hörselskydd. Det är det första kommunikationssystemet som är särskilt framtaget för arborister och trädvårdsproffs. Håller de vad de lovar? Martin Ingman och Henrik Westerholm satt både hjälmmodellen och själva lurarna på prov.

TEXT & BILD
DANIELA ANDERSSON

DET VAR TVVÄRR ingen skön början för Husqvarna X-COM-testarna **Martin Ingman** och **Henrik ”Hencca” Westerholm**. Det tog nämligen en god stund innan de lärde känna produkten. Det blev en hel del läsande av instruktionsbok och till slut kontakt med Husqvarna innan lurarna fungerade. Så här svårt ska det ju inte vara, tänkte undertecknad och hann bli stressad. På Husqvarna säger man att det var exceptionellt eftersom det handlade om testprodukter direkt från fabriken. De rekommenderade en uppdatering av mjukvaran på närmaste auktoriserade återförsäljare. Järn- och maskinhandel Bema Center i Karis fixade det på nolltid.

– Då allt är nytt i början så tar det tid att lära sig och så skulle ju lurarna synkas med varandra. Visst har de lite bättre ljudkvalitet än mina fem år gamla Peltor-lurar och dessutom mycket fler funktioner. Så nog har det väl skett någon utveckling, konstaterar Martin sin vana trogen med humor.

– Så fort man fick in Radio Vega så var det en bra början, kontrar Hencca med ett skratt.

Skogsarbetare Ingman och kollegan Westerholm var på specialuppdrag i Ingå skärgård en strålande vårdag i slutet av april då jag åkte och fotograferade dem in action. Det handlade bland annat om specialfällningar av stora tallar nära byggnader på en tomt. Då kunde kommunikationssystemet bra testas trots att de vant sig vid handtecken och teckenspråk efter många års arbete tillsammans. Martin är den som håller i sågen medan Hencca sköter drivningen i sin Valtra med skogsvagn och -kran.

– Nog använde vi teamfunktionen men vi har ju vårt system som vi jobbar med handtecken speciellt om man ska bara kvista och kapa. Men då man ska fråga något mera så är

Martin Ingman och Henrik Westerholm har efter ett långt samarbete utvecklat ett kommunikationssystem med hjälp av handtecken. De gav ändå tummen upp för Husqvarnas X-COM som ger möjlighet till diskussion.

Nya Husqvarna C-COM testkördes bland annat i strålande sol i Ingå.

det väldigt smidigt med att bara hålla in knappen och tala direkt till den andra. Om man är inom acceptabelt avstånd så funkar det bra. Men det tog lite tid innan vi vände oss med det nya, säger Martin.

Ljudkvalitet

Hur var det med ljudkvaliteten som det speciellt poängterats i utvecklingen?

– Själva ljudkvaliteten är jättebra! Här har blivit en klar förändring. Man hör bättre vad den andra säger. Speciellt när jag jobbat och talat i telefon samtidigt så har samtalskvaliteten varit extremt bra. Tidigare med mina gamla lurar har de jag talat med klagat på ljudet, att de inte hör vad jag säger och har bett mig sätta mikrofonen närmare munnen. Nu klagade ingen, säger Martin.

Omgivningsljudet är dock annorlunda.

– Speciellt i hjälmlurarna, hjälm och bygel, märker jag att de släpper igenom mycket mer yttre ljud både då jag jobbar med röjsåg och motorsåg. Jag bytte till och med muffarna för att testa om det berodde på det men inte. Skarpa ljud kommer onekligen igenom i skogsjobb men i traktorn har inget stort.

Han har också testat lurarna i olika miljöer i bland annat traktorn under vårbruket.

– Jag körde med dem i traktorn för att testa även den sidan. När man talar i telefon med dem är de mycket bra att snappa upp ljud. Helt klart ny mikrofon och ny effektiv teknik. Den aktiva funktionen funkar bra.

Radiolyssnandet är lite svajigt beroende på var man befinner sig.

Martin Ingman sågar medan Henrik Westerholm står för utkörningen.

Husqvarna X-COM Active

- Kan koppla upp till tio teammedlemmar och tre privata kanaler för tydlig och effektiv kommunikation på upp till 400 m.
- Anslut enkelt via Bluetooth till andra enheter, t.ex. en mobiltelefon.
- Kommunikationen inom teamet prioriteras så att du alltid hör vad som är viktigast. På så sätt kan ni arbeta mer effektivt tillsammans och spara tid.
- Kristallklart ljud utan fördröjning utlovas. När du pratar med teammedlemmar som jobbar långt borta låter det som att de står bredvid dig.
- Robust, väderbeständigt och särskilt framtaget och konstruerat för att tåla extremt krävande arbetsförhållanden och ger tillförlitlig kommunikation hela dagen, varje dag. Med ett batteri som håller hela dagen kan du och ditt team prata tills jobbet är klart.
- Rekommenderat pris: 699 euro för hjälmmodell och 649 euro för bygelmodellen.

– Det sprakar mer då man lyssnar på radion i båda, det vill säga både hjälmversionen och bygelversionen, men det beror lite på var du är. Men det sprakar faktiskt betydligt mer än med mina gamla lurar. Men de har ingen yttre antenn så som mina gamla så kanske det beror på det.

– Detta säger jag mer som ett påpekande än som ett direkt klagomål.

Kom ihåg att ladda!

Eftersom de har laddningsbart batteri så ska man komma ihåg att ladda dem.

– Med laddningsbart batteri klarar man sig cirka två dagar beroende på användning. Med vanliga engångsbatterier klarar jag mig kanske i en vecka. Fördelen med laddningsbart batteri är att du måste ta in dem för att ladda och då torkar de ju samtidigt och hålls i bättre skick. Om man en gång glömt att ladda dem så lär man sig snabbt fast visst kan man ladda dem i bilen också.

Vad är konklusionen?

– Bra ljudkvalitet vid samtal. Smidigt med team-funktion. Släpper igenom lite mer bakgrundsljud än mina egna gamla lurar. De får godkänt, avrundar Martin. 🍀

VIRKESMARKNADEN

Olli Korhonen, Skogsekonom, Pellervo ekonomiska forskning
Översättning: Lena Härmälä

Rekordhög inkomster för virke

Nu på våren är det åter dags att se på prognoserna för skogsbranschen i ett läge då världspolitiken påverkar den ekonomiska utvecklingen i Finland och Europa extra mycket. Osäkerheten som rått redan under tidigare år och märkts av på slutproduktsmarknaden utan att avspeglats sig på virkesmarknaden fortsätter. Pellervo ekonomiska forskningsinstitut PTT spår en positiv utveckling i både virkesutbudet och efterfrågan på skogsindustriprodukter, men ser också stora orosmoment.

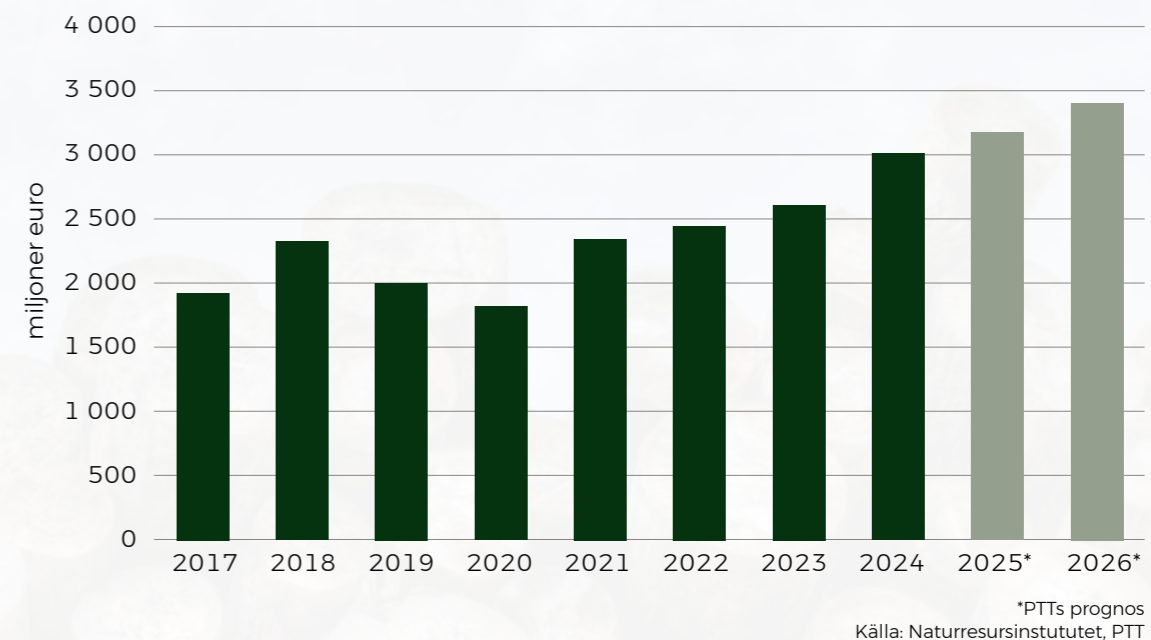
Efterfrågan på inhemskt virke har varit stor de senaste åren, som bekant till följd av marknadschocken när importen minskade abrupt för tre år sedan. Anpassningen till det nya läget underlättades av att också skogsindustrins virkesförbrukning minskade. Trots den osäkra efterfrågan på slutprodukter började virkesförbrukningen öka igen i fjol då sågvaruproduktionen ökade. Totalt använde skogsindustrin nästan 63 miljoner kubikmeter virke. Och behovet ser ut att fortsätta öka.

I år väntas det gå åt något mer virke än i fjol, framför allt i massaindustrin, där kapaciteten har byggts ut och produktionen väntas löpa på utan några längre driftstopp. Produktionen av sågvara spås däremot minska, eftersom sågverken har stora lager från i fjol. Exporten av sågvaror växer försiktigt, men det är fortfarande kartong och cellulosa som drar i exporten. Nästa år väntas både produktionen och exporten fortsätta uppåt för skogsindustrins alla huvudsakliga produktgrupper i takt med att konjunkturen så småningom blir bättre. Efterfrågan på inhemskt virke förblir troligtvis stor då importmöjligheterna är begränsade.

Behovet av virke avspeglar sig i hur mycket skog som fälls. Mängden genomförda avverkningar ökade en aning i fjol, men en brantare ökning skedde i mängden planerade avverkningar i privatägda skogar. Enligt de avverkningsanmälningar som gjorts planerades avverkningar på 65 miljoner kubikmeter, vilket är rekordmycket. Under årets första kvartal avverkades mer skog än under det första kvartalet i fjol, och även hela årets avverkningsmängd väntas öka, speciellt i privatägd skog. Skogsindustrin väntas öka sin produktion, och det avspeglar sig i avverkningarna.

I virkeshandeln märktes den kraftigt växande efterfrågan redan i fjol i form av klart fler affärer, och farten ser inte ut att ha avtagit i år. Enligt Skogsindustrin rf:s vecko-

De privata skogsägarnas bruttorotprisinkomster

uppföljning har inköpsvolymerna ökat med en tiondel jämfört med samma tid i fjol, och priset för köp på rot har varit klart högre än i fjol våras. En bidragande orsak var den milda vintern, som gjorde att efterfrågan delvis riktades till områden med mer bärande mark.

Ökningen i mängden virkesaffärer väntas plana ut mot slutet av året, och mängden väntas bara bli aningen större än i fjol. En bidragande faktor är lagret av stående skog, eftersom det i fjol köptes klart mer virke på rot än vad som faktiskt avverkades. Nästa år spås mängden virke som byter ägare ändå öka en aning jämfört med i år eftersom industrins virkesbehov ökar. Prisutvecklingen för virke kommer att mattas av enligt prognoserna, men en viss prisökning väntas ändå både i år och nästa år.

Utvecklingen på virkesmarknaden har som väntat också märkts i många skogsägares plånböcker. De nominella bruttorotintäkterna steg i fjol till ungefär tre miljarder euro eftersom både medelpriset och mängderna sålt virke ökade. Inkomsterna slog också det gamla realrekordet från 2007. I år och nästa år väntas skogsägarnas virkesinkomster fortsätta öka i och med att avverkningarna, priset och antalet affärer ökar. Även om utvecklingen som helhet ser bra ut så finns det många osäkerhetsfaktorer på marknaden. Spänningarna i den internationella handeln har ökat globalt, och de geopolitiska riskerna kan inte förbises. Eventuella följder påverkar också den finländska skogsindustrins produkter. 📌

Lavliérs träsockersalva är en hudvårdsprodukt utvecklad med råvaror från skogsindustrins restströmmar. Foto: Lavliér.

Kosmetika – skogsnäringens nya guld?

Trä är ett material människan använt sedan urminnes tider, men innovationerna är långt ifrån nära att ta slut. Tvärtom. Möjligheterna är oändliga. Det sägs att allt som vi kan göra av olja kan vi göra av trä. Det här är del två i artikelserien som presenterar spännande inhemska innovationer och produkter med trä som råvara. Skogen är en viktig resurs ekonomiskt men också i finländarnas själ och hjärta. En råvara vi ska vara stolta över.

TEXT SARAH GRÖNSTRAND

DET FINNS OTALIGA industrier som årligen förbrukar miljontals ton skadliga kemikalier. Till dem hör kosmetikaindustrin, men det här vill det finländska uppstartföretaget Lavliér förändra med hjälp av skogen.

Råvarorna de använder ska vara förnybara, biologiskt nedbrytbara och effektiva.

Företagets affär hittar vi på Museigatan i Tölö i Helsingfors. Här finns lyxiga kosmetiska produkter uppstadade på hyllorna. Alla av dem gjorda med råvaror från skogen.

– Vi fokuserar på en tillverkningsmetod som använder färre kemikalier, säger **Petro Lahtinen**, som är en av företagets grundare.

I praktiken utnyttjar Lavliér biprodukter från skogsindustrin för att tillverka alternativ till de kemikalier som i dag används i allt från duschgel till schampon och krämer. Och potentialen är stor, Lahtinen illustrerar med ett enkelt exempel:

– Flytande tvål är nog kvantitativt den största kosmetikaprodukten som säljs i världen. Det handlar om 30 miljarder liter per år. Det är en helt galen mängd.

Lavliér har redan utvecklat prototyper för flytande tvål. Där har de lyckats minska kemikalieinnehållet med upp till 80 procent.

– Det är förstas prototyper, men även om vi i praktiken bara lyckas halvera mängden, så är det ändå väldigt stort. Tänk vilken skillnad det kan göra globalt.

Petro Lahtinen är en av Lavliérs grundare. Han tror att användning av trä i kosmetika och i textilbranschen kan bli Finlands nya papper. Foto: Jassu Dammert.

Utvecklas fortfarande

Allt sker ännu i laboratoriemiljö, men målet är produktion i industriell skala av företagets bärarsystem som gör det möjligt att minska på kemikalierna.

– I labbet uppstår ämnet snabbare, så man sparar processtid. Och vi behöver ingen värme, så energiförbrukningen minskar också.

I butiken i Tölö finns flera exempelprodukter, som en träsockersalva för torr hud. Produkterna är ↪

I Lavliérs butik i Helsingfors finns många exempelprodukter som visar hur företagets hudvårdsteknologi kan användas. Foto: Lavliér.

Lavliérs nya hudvårdsteknologi

- Lavliér har utvecklat ett system som gör det möjligt att leverera aktiva ingredienser i kosmetika, till exempel C-vitamin, direkt till huden utan onödiga kemikalier.
- Traditionella produkter innehåller ofta lösningsmedel, förtjockningsmedel, p-regulatorer, med mera. Ämnena transporterar den aktiva ingrediensen men tillför inget till huden. De kan till och med vara skadliga för hud och miljö.
- När man använder biprodukter från skogsindustrin ersätts kemikalierna med en kemikaliefri bärare.
- Resultatet är en slutprodukt med färre kemikalier, vilket många konsumenter vill ha.

främst avsedda för att demonstrera vad teknologin kan åstadkomma.

– Vår avsikt är att teknologin erbjuds till företag som Lumene och L'Oréal. Sedan är det i deras händer att skapa de färdiga konsumentprodukterna. Vår roll är att minska kemikalieanvändningen och miljöbelastningen.

Även om Lavliér ännu inte är redo att kliva in på den internationella marknaden har de märkt ett ökande intresse för konceptet.

– Konsumenten vill ha en bra produkt. Den måste fungera, annars säljer den inte.

Skogen som framtidsresurs

Petro Lahtinen tror att teknologin som företaget utvecklar kan stärka skogsindustrin som helhet. Helt nya användningsområden kan öppnas på sikt.

– De största tillämpningarna i dag är textilfibrer och bränsle. Men kosmetika är en av de riktigt stora branscherna där man kan använda skogsråvaror, för volymerna är så enorma.

– Tänk om vi kan exportera både textilfibrer och kosmetiska råvaror från Finland – det är ju mer värdefullt än pappersindustrin någonsin varit. Det känns nästan som att Finland får en ny chans.

Och med ökad efterfrågan på trä följer också nya möjligheter för privata skogsägare.

– Ju större efterfrågan, desto mer lönar det sig att sköta skogen. Det är där hela värdekedjan börjar.

För konsumenten innebär Lavliérs innovationer i förlängningen att det blir lättare att göra ett hållbart val utan att tumma på kvaliteten.

– Kanske märker du inte någon skillnad när du köper tvål eller schampo, men det är tillverkat på ett mycket mer miljövänligt sätt. Dessutom undviker vi problematiska

råvaror som palmolja och så kallade ”för alltid-kemikalier” som aldrig bryts ner.

– Och jag tror att åtminstone finländare alltid blir lite glada när de får köpa något som kommer från skogen. För skogen är något vi bär med oss, djupt rotat i både kultur och hjärta.

Naturen i en flaska – mikrobernas roll i framtidens hudvård

Men det är inte enbart Lavliér som vänder sig till skogen inom kosmetikaindustrin. Företaget Uute Scientific har också fått upp ögonen för skogen och tror att den inte bara kan ersätta kemikalier – utan också tillföra något helt nytt.

De har nämligen utvecklat innovationen Re-Connecting Nature, som för in biologisk mångfald i hudvårdsprodukter.

– Den bygger på en finsk universitetsinnovation som föddes ur idén att öka den mikrobiska mångfalden från naturen i konsumentprodukter, säger **Iida Mäkelä**, som är produktansvarig för Uute Scientific.

Re-Connecting Nature är ett sätt att återföra naturens mikrobiella rikedom till vår vardag, genom exempelvis krämer, textilier eller modeller. Produkten innehåller fragment av bakterier som finns i skogen. På så sätt återskapar produkterna effekten av att vistas ute i skogen.

– Det är fantastiskt att se hur mångsidigt vår råvara kan användas och det är ofta våra kunder som tillverkar produkterna som kontaktar oss med nya idéer, säger Mäkelä.

Hon berättar att flera studier visat att regelbunden kontakt med naturen är viktigt för vårt välbefinnande.

– Vi har tyvärr inte tid att vistas i naturen, om sådant ens finns i närheten där vi bor. Målet är att åtgärda bristen på naturkontakt, vilket är en utmaning i de flesta västerländska samhällen.

Så här ser Re-Connecting nature's produkt ut. Den kan användas i till exempel kosmetika eller modeller. Foto: Uute Scientific Oy.

SEES Scent Lab och Uute Scientific samarbete – en doftupplevelse från skogen

- Finska doftuset Sees Scent Lab och Uute Scientific har utvecklat ett workshopskoncept tillsammans.
- I workshopen skapar deltagarna en personlig doftolja av naturliga aromer kombinerad med Re-Connecting Natures skogsmikrober.
- Det gör SEES Scent Lab till de första i världen som kombinerar naturliga dofter med skogsmikrobexponering i syfte att stötta välmående.
- Konceptet passar både konsumenter och företag.

Inte bara en mossa utan också en råvara för kosmetika. Foto:Uute Scientific Oy.

Iida Mäkelä är produktansvarig för Uute Scientific. Hon berättar om fördelarna med att vår hud kommer i kontakt med bakterier från skogen. Foto: Uute Scientific Oy.

Re-Connecting Nature har man i studier sett förbättringar hos personer med atopisk hud. I vår senaste studie visade vi att personer med atopiskt eksem drar nytta av regelbunden naturkontakt på flera sätt.

Produkten är inte helt klar ännu. Mer forskning krävs för att den ska kunna uppfylla alla de krav som ställs på läkemedel.

– Vi kan modigt konstatera, i enlighet med vår vision, att vi på lång sikt ser vårt extrakt bidra till att minska förekomsten av immunmedierade sjukdomar, såsom atopiska sjukdomar, i världen.

Råvaran tillverkas av växtbaserade komposter, såsom löv och grenar. Uute uppger att de samarbetar med pålitliga finländska trädgårdsföretag för att få komposten.

– Vi ser stor potential i att använda befintliga sidostömmar från skogsbruket.

Det är alltså i framtiden som Uute kan bredda sin råvarubas genom att också utnyttja restmaterial från skogsbruket.

– Vid valet av nya leverantörer kommer vi att ställa krav på ekologiskt hållbara skogsbruksmetoder. Det här är viktigt för oss som företag – och även för våra kunder.

Produkten går att tillverka i industriell skala, vilket är nästa steg för Uute Scientific.

– Vi vill inte att vår produkt leder till ökad avverkning, tvärtom. Vår vision är att vi alla ska ha tillgång till närliggande natur. Men om vi kan ta tillvara mer av det som redan finns, så stärker vi både skogsbruket och den biologiska mångfalden. 🌱

Är man ofta ute i naturen har man kanske inte ett stort behov av Re-Connecting Nature. Förutom under vintermånaderna, när marken är frusen och täckt av snö och du inte exponeras för alla mikrober.

– Vår produkt har redan skapat helt nytt tänkande inom kosmetika och dermokosmetika. Vi har utvecklat en helt ny produktkategori som kallas ”biodiversity rich” – vilket är en helt ny syn både inom kosmetika- och läkemedelsbranschen.

Probiotika, som är det närmsta man kan jämföra produkten med, fokuserar endast på en eller några få odlade bakteriestammar. Re-Connecting Nature har 600.

– Traditionellt tänker man på hudens mikrobiom som enbart de mikrober som är fasta invånare på huden, men enligt vår forskning är även de mikrober som besöker huden från naturmiljöer en viktig del av vårt totala mikrobiom.

Medicinskt bruk är nästa mål

Uute Scientific undersöker nu hur deras produkter påverkar atopisk hy, med hopp om att på sikt även bidra inom medicinområdet.

– Forskning visar att vår hud och vårt immunförsvar gynnas av kontakt med naturens mikrobiom. Med

Från Kungliga Svenska Lantbruksakademien till Linnéstigen

Nio blivande forstmästare från Helsingfors universitet deltog i en fem dagar lång studieresa till Sverige. Med ekologi som huvudämne undrade många naturligtvis varför vi skulle flyga hela vägen till Sverige för att studera skogarnas struktur och mångfald.

TEXT OCH BILD
ANDREA WALLGREN

HELSINGFORS UNIVERSITETS FORSTMÄSTAR-UTBILDNING är tvåspråkig, vilket innebär att man ska erbjuda kurser också på svenska. Tyvärr är det vanligt i Finland att man övergår till finska eller engelska, vilket gör att det svenska språket och kulturen har svårt att hålla sig livskraftiga. Under veckan i Sverige fick vi bättre förutsättningar att både lära oss om grannlandets skogar och samtidigt bevara och berika terminologin inom branschen.

Från kontor till skog

Vi började tisdagen med att köra ner till Stockholm från vårt övernattningsställe, som låg i Rånäs öster om Uppsala. På vägen fick vi beundra det vackra landskapet med slott och bondgårdar före det kommande Powerpoint-maratonet som förmiddagen skulle bjuda på.

Först besökte vi Kungliga Svenska Lantbruksakademien, som arbetar för att förbättra produktiviteten och samarbetet mellan näringsliv och forskning. Här fick vi en omfattande bild av Sveriges försörjningsberedskap där utöver skogen också spannmål, socker och morötter är några av de viktigaste produkterna. Om en kris inträffade, skulle svenskarna med andra ord få mycket morotskaka.

Som följande besökte vi Skogsindustrierna och strax därefter Naturskyddsföreningen.

Det var tydligt att skogsdebatten mellan dessa två organisationer har mycket gemensamt med motsvarande diskussioner i Finland. Vi fick också uppleva en bit av den svenska muntra arbetsmiljön på plats, när den intressanta diskussionen kring FSC-certifikatet avbröts av arbetstagnans glada rikssvenska allsång från korridoren intill. Det skulle vi hade missat om träffen hade hållits på distans.

Efter en hel del sittande vandrade vi en sex kilometer lång rutt i Tyresta nationalpark, som ligger 30 kilometer söder om Stockholm. För 26 år sedan inträffade där en skogsbrand som förstörde cirka 10 procent av nationalparkens sammanlagda markyta.

Under ledning av vår lärare granskade vi hur successionen hade framskridit. Bland de svarta tomma stammarna som ännu stod kvar hade växtligheten repat sig och livet var tillbaka i form av spår av vildsvin och bävvar.

Dofternas dag

Onsdagens intressantaste besök var Hallsta Pappersbruk, som ägs av skogsindustriföretaget Holmen. Holmen har fler affärsområden, men just på denna fabrik produceras papper av färsk fiber bland annat till magasinintidningar och pocketböcker. Säkerheten på fabriksområdet är hög, och vi följde efter produktionschefen mellan de jättelika byggnaderna likt en skara dagisbarn i våra lysande neonvästar. Maskinerna bullrade så högt att vi var tvungna att använda öronproppar. Då var det andra sinnen som fick ta intryck. Ena stunden doftade det ved och bastu, i nästa stund utedass. Det sistnämnda kommer från bioslammet som kommer från brukets vattenreningsanläggning.

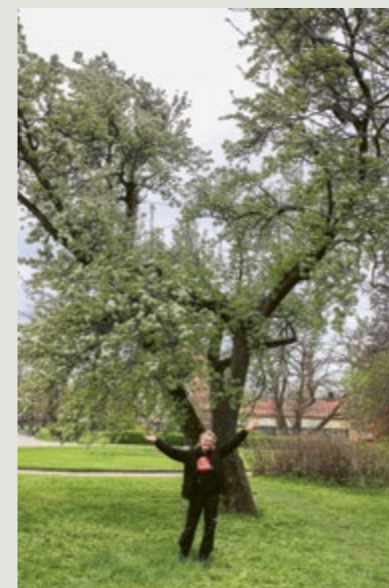
En pappersfabrik är ofta känd för sin säregna lukt som kommer från processen när man kokar cellulosa. Därifrån härstammar också det finska uttrycket "raha haisee" – "pengar luktar". Men på Holmen produceras pappersmassan genom att granflisen mals mekaniskt, som i en stor kaffekvarn. Därmed möttes vi i stället av en doft som påminde om en blandning av terpentin och julgran.

När vi fick ställa frågor fick vi höra att fyra av fem produktionschefer på Holmens pappers- och kartongbruk är kvinnor. Enligt Holmen har andelen kvinnliga chefer

Tyresta nationalpark.

Täta Salix-odlingar.

Pyrus communis, ett päronträd från 1770-talet, blommade vackert i den botaniska trädgården i Uppsala.

Carl von Linné odlade sibirisk nunneört i sin trädgård. Därifrån har den spridit sig och blivit vanlig i hela Uppsala.

ökat rejält under de senaste tio åren. Skogsindustrin har traditionellt varit en mansdominerad bransch men i dag finns det allt fler kvinnor med intresse för skogsbranschen. Även bland oss som deltog i kursen var åtta av nio kvinnor.

Samma dag bekantade vi oss med Salix-odlingar som används som biomassa för fjärrvärme. Efter det besökte vi Skogforsk, som utvecklar forskningsprojekt både med statlig finansiering och på uppdrag av företag. Vi avslutade dagen med en turistrunda på Carl von Linnés museum.

Blommor och bin

Under vår sista utflyktsdag besökte vi Sveriges Lantbruksuniversitet. Där fick vi information om den motsvarande utbildningen i Sverige. Därefter fortsatte vi till Sveriges äldsta botaniska trädgård, som ligger i Uppsala. Våren

visade sig naturligtvis vara den bästa tiden att besöka stället, då träden stod i begynnelsen av sin blomning.

Resan avslutades med Linnéstigen. Carl von Linné, "den moderna taxonomins fader" brukade på 1700-talet ta med sina studenter på vandringar runt Uppsala för att upptäcka naturen och samla in växter, insekter och fåglar. På samma sätt vandrade vi nu ut i naturen tillsammans med vår kunniga guide som förde oss omkring på nutidens platser för att upptäcka träd och växter som bar minnen från äldre tider.

Resan var inspirerande och lärorik. Vi fick mycket värdefull information och terminologin berikades. Kalhygge fick nya ordval så som föryngringsavverkning och skörd.

Förhoppningsvis får vi också i framtiden sköta skogarna på svenska. 🌱

Föreningen för Skogskultur finansierade en del av studieresan.

Skogstankar

Under vinjetten Skogstankar filosoferar erfarna pensionerade skogsexperter om stort och smått inom branschen.

Naturparker – i förfall och i glans

Naturskydd innebär oftast att den skyddade skogen lämnas orörd, men i lundskogar finns det behov av att ingripa i de naturliga processerna. Att lämna allt helt orört kan vara en björntjänst för miljövården. Och inte är det fel att också beakta historiska minnesmärken och estetiska värden.

TEXT & FOTO
KÅRE PIHLSTRÖM, FORSTMÄSTARE

IDRYGT 20 ÅR var det på mitt ansvar att förvalta Källvikens naturpark, som finns på Fiskars-bolagets mark på Hangö udd. År 2017 blev naturparken ett officiellt naturskyddsområde, döptes till Dagmars park och överläts i Forststyrelsens besittning för hundra år framåt. Detta natursköna område med en fin källa som båtfarare utnyttjat i hundratals år, blev ett speciellt känt och omhuldat område efter att den ryska kejsaren **Alexander III** och hans danskfödda gemål **Dagmar** besökt området ett flertal gånger under åren 1880–1894. Ett ståtligt

minnesmärke restes vid källan och allt sedan dess och fram till slutet av 2017 har området skötts som en privat naturpark. De centrala delarna i närheten av källan och minnesmärket har skötts parklikt och hållits fria från sly och trädrester medan andra delar av den källpåverkade sluttningen har tillåtits att utvecklas mera fritt.

Då området blev ett officiellt 41 hektar stort naturskyddsområde skrevs skötselplanen så att det är tillåtet att också i fortsättningen sköta de centrala delarna av området såsom tidigare, alltså som en park. Därför var det en stor överraskning för mig

då jag i år besökte parken och såg att Forststyrelsen också i de centrala historiskt intressanta delarna av parken lämnat kvar alla vindfällan. Man har endast kapat stammarna så att det går att komma fram längs stigarna. Död ved i all ära, men man behöver ju inte ha död ved på varje kvadratmeter skogsmark! Resursbrist ska man inte heller skylla på. Det är fråga om några vindfällan och ett område på några hundra kvadratmeter. Jag har svårt att tro att någon miljötjänsteman

skulle vara så nitisk att hen kräver att man också precis vid minnesmärket och källan ska "odla" död ved. Under de snart 150 år som minnesmärket stått i Källviken har omgivningen sannolikt aldrig varit i så dåligt skick som nu efter sju år i Forststyrelsens besittning. Jag besökte i maj i år Öro i Skärgårdshavets nationalpark och fick se hur Forststyrelsen på de tio år det varit i dess besittning rustat upp

området verkligen fint. Så nog kan man om man vill. Att vi just nu tycker mer illa om Ryssland än tidigare ska definitivt inte vara ett skäl till att försumma detta historiska minnesmärke över ryska tsarens vistelser. Tvärtom visar det på god självkänsla hos det finska folket att man inte gömmer undan eller förstör gamla minnesmärken och statyer, trots att de kan påminna om tider av förtryck och undfallenhet.

Rätt inriktad skötsel gynnar lundnaturen

Också andra naturparker som under lång tid skötts parklikt tillåts förvildas – såsom Ramsholmen i Ekenäs och Runsala i Åbo. Ramsholmen i Ekenäs är nog fortfarande en vacker parkskog och eftersom man försöker hålla området närmast stigarna fritt från sly och nedfallna träd, störs kanske gemene man inte ännu av den ↪

Ramsholmen på Åland, Mariehamn. Hamlade askar, hasselbuskar, blomsterprakt och ögonfröjd.

ökande mängden halvt och helt kullfallna träd och trädrester. Kanske den uppväxande generationen Ekenäsbor, som inte sett Ramsholmens vitsippshav i sin bästa glans, vänjer sig vid att Ramsholmen småningom utvecklas till en urskog av lövträd. Men man bör ändå ifrågasätta om det här är nödvändigt eller önskvärt. Förvisso är död ved viktigt för artmångfalden, men man behöver inte ha det överallt. Man kan också uppbeta och flytta virket från vindfällena inom parken till mer osynliga ställen.

En annan aspekt av att låta ädel-lövlundar såsom Ramsholmen i Ekenäs och Runsala i Åbo utvecklas

fritt är att ekarna och almarna som nu dominerar i det översta kronskiktet småningom trängs undan av andra träd, såsom lönn. Denna utveckling syns redan tydligt i Runsala. Uttrycket "Lönnen är rövaren i lunden" syftar på att lönnen förökar sig lätt, är rätt skuggtålig och således småningom kan växa upp i ekarnas kronskikt. Gamla ekar är känsliga för dylik

För mångfalden i lundnaturen skulle det alltså vara till fördel att i viss mån styra utvecklingen av trädbeståndet.

konkurrens i kronskiktet och förtvinnar och dör. Och då lönnen tar över i kronskiktet har andra ädellövträd svårt att konkurrera. Lönnen är mer beskuggande än våra andra lövträd och dess förna är rätt sur, vilket är till nackdel för lundmarken och ytvegetationen. För mångfalden i lundnaturen skulle det alltså vara till fördel att i viss mån styra utvecklingen av trädbeståndet. Det här bestrids inte heller av skyddsbiologer och -tjänstemän. Varför görs då så litet skötselåtgärder i dylika lundskyddsområden? Man kan nog komma så långt som att man gör skötselplaner för lundarna, men sedan blir själva jobbet ogjort. Det finns alltid något att skylla på – resursbrist är den enklaste och vanligaste (bort) förklaringen.

På Åland sköts naturparkerna

På Åland har jag besökt flera fina skyddade lundområden såsom Ramsbolmen nära Mariehamn, Prästgårdsnäset i Finström och Nåtö. På inga av dessa har jag sett liknande förfall som i rikets naturparker. På Åland förvaltas de med en bra balans mellan skötsel och naturtillstånd. På de områden där man vill upprätthålla gamla lövängar där lövträden hamlats, är skötseln dessutom både arbetskrävande och dyr. Men det blir gjort.

Varav denna skillnad mellan Åland och riket? Är det så att på Åland är det inte för en tjänsteman lika lätt som i riket att bortförklara misskötsel med diverse direktiv, oklarheter i ansvarsfördelningen mellan myndigheter eller tjänstemän, eller med den vanligaste förklaringen, det vill säga "resursbrist" – tid eller pengar. Om något enligt allmän åsikt är på tok, hittas i det lilla åländska samhället alltid någon person som ställs mot väggen, och då förväntar man sig riktiga svar – inte bortförklaringar. Vetskapen om att man inte kan undgå sitt ansvar gör att saker sköts bättre. ♣

Minnesmärket över ryska tsarens besök i Källviken omgivet av rötved och hyggester.

Ramsholmen i Ekenäs ligger nära stadens centrum och promenadstråken i lundområdet är omtyckta och väl nyttjade, särskilt under vitsippstiden. Vitsipporna på Ramsholmen har kanske varit inspirationen till staden Raseborgs vitsippsvapen. Tidigare städades de flesta vindfällena bort, numera lämnas alla kvar.

TEXT & FOTO
HANS HÄSTBACKA

UNDER KRONORNA

Vi behöver vatten

Krickhanen ligger blickstill på skogsdammens vatten och håller mig under uppsikt, inte räddhågad och färdig att flyga bort utan lugnt avvaktande. Självt sitter jag stilla i ett videbuskage och fotograferar den elegant tecknade krickan. Han är skönt gråvattrad på kroppen, har en vit gumpfläck som ofta är guldfärgad hos krickan, medan huvudet är färgat i brunt och metallgrönt med två distinkta vita strimmor mellan brunt och grönt.

NÅGONSTANS PÅ ANDRA sidan dammen, i skydd av vide, gräs och örter, ligger hans hona och ruvar. Det är slutet av maj och ruvningen i sin början. Honan kan få sin första äggkull förstörd och då är det bra att hanen finns till hands för att befrukta en ny kull med ägg. De båda krickorna har varit knutna till varandra sedan vintern, då de bildade par på sitt vintertillhåll någonstans i västra Europa. Om en vecka kommer hanen att överge honan. Hon är inte intresserad av honom längre utan går helt upp i sin omsorg om äggen. Som andra honor bland simändarna är hon vattrad i bruna schatteringar för att ha en bra skyddsfärg under ruvningen och skötseln av ungar.

Att krickorna har valt skogsdammen till häckningsplats är ingen tillfällig nyck. Krickan, som är vår minsta and, hälften av en gräsands storlek, föredrar små sötvatten och igenväxande partier av större. Dammen är ett gammalt privat sandtag, grovt taget femton gånger fyrtio meter, som med tiden fått en rik vattenvegetation, ett mångsidigt insektliv och som kransas av vide, gråal och björk med grandominerad blandskog runtomkring. En fullt tillräcklig häckningsplats för krickan, liksom för skogssnäppan och för ett järppar som lever året runt kring dammen.

På våren leker grodor i dammen, och den är också en utmärkt kläckningsplats för myggor, sländor och andra vattenlevande insekter. Under sommarhalvåret kommer rådjur, vitsvanshjordar och skogens fåglar för att släcka sin törst i dammen, och för fåglarnas del även för att bada

i grunt strandvatten. Alla behöver de vatten för sin trivsel och överlevnad. Vatten föder liv och dammen är en liten men viktig oas för den lokala insektsfaunan och för skogens däggdjur och fåglar.

Jag har besökt skogsdammen ett flertal gånger och noterat det förvånansvärt rika djurlivet i och kring dammen. Markägaren har noterat samma sak och har inga planer på att förändra dammens liv. Dammen stör inte den omkringliggande skogen och får fortsätta att vara den oas den är i hans skog.

Att skapa små och stora våtmarker eller återställa torr-lagda våtmarker är en gudagod gärning för den biologiska mångfalden i skogsmarkerna. Något som även har uppmärksamats i Skogsbruket. Det är ett arbete som har fått en allt mera framträdande roll inom naturvården, både i liten och stor skala. Och arbetet ger en omedelbar effekt. När markerna återfår sina våtmarker, eller ges helt nya i däl-dar och försänkningar av mindre betydelse för skogsbruket, har det en direkt effekt på den biologiska mångfalden. Inte minst för alla insekter som lever i och vid våtmarker och som är den helt avgörande födan för fladdermöss och för många fåglar under häckningen.

Där det finns våtmarker och gott om insekter finns det också häckande änder. Och i kantzonerna föder skogshönsfåglarna upp sina kycklingar. Utan insekter under kycklingarnas uppväxt blir det inga nya järppar och orrar. Vatten föder liv och berikar skogen, även så våra strövtåg i markerna. ♣

PAUL SVENSSON
FRUKT & BÄR A-Ö
RECEPT OCH BRUKSANVISNINGAR

Spännande skogsbär i Pauls Svenssons nya bok

Alla känner den svenska kocken Paul Svensson eller hur? Han var kock i det finlandssvenska tv-programmet Strömsö i hela elva år. Förutom det har han en hel massa intressanta matrelaterade projekt hemma i Sverige. *Frukt och bär A-Ö* är hans tionde kokbok.

Pauls Svenssons nyaste kokbok *Frukt & bär A-Ö* har fått både Cajsa Warg-priset och utmärkelser i Måltidsakademiens Bästa måltidslitteratur-tävling i Sverige.

F RUKT OCH BÄR A-Ö är en resa från norr till söder – till skog och trädgård – ner i grytor, gratänger, inläggningar, bakat, desserter, saft och sylt. Här finns nya bär och frukter och dessutom nya sätt att använda dem.

Paul Svensson, född 1974, är superkocken som representerat Sverige i Bocuse d'Or och arbetat på flera av Sveriges och världens bästa krogar. Han har jobbat hos bland annat Christian Sandefeldt och sadistiske kocklegendaren Marco Pierre White i London, Mathias Dahlgren på restaurang Bon Lloc i Stockholm och hos Danyel Couet och Melker Andersson på F12. Han har drivit restaurangen på Fotografiska i Stockholm som utsågs till världens bästa museirestaurang 2017. Paul syns ofta i tv-rutan, där han varit en återkommande gäst i svenska TV4 Nyhetsmorgon samt programledare för "Maträddarna" och "Den gröne slaktaren" på SVT. År 2020 utsågs han till hedersdoktor i måltidsekologi vid Örebro universitet. I april 2024 klev han in i rollen som kreativ ledare på Rosendals trädgård. Gastronomi är hans liv, det finns egentligen bara en sak han värdesätter högre och det är hans fantastiska familj.

Vad är ditt förhållande till skog?

Jag äger ingen skog men bor granne med skogen och anser det som det finaste privilegiet. Att ha nära till skog och vatten är den optimala lyxen utifrån flera perspektiv. Att bara njuta av att kunna vara eller springa i naturen är en av aspekterna men också detta underbara skafferi av råvaror och smak. Att få följa säsongerna på nära håll är det största privilegiet. Vi plockar bär och svamp varje år men fångar också upp vilda grödor för smaksättning.

Paul Svensson blev välkänd i Svenskfinland genom Strömsö.

Hur är ditt förhållande till viltkött?

Det finns nåt i det naturliga kretsloppet i skogen som tilltalar mig lite extra när inte människan har varit inblandad. Vi äter i stor utsträckning vilt hemma då vi har vänner och bekanta som jagar. Jag har själv haft planer i flera år att ta jägarexamen men det har helt enkelt inte blivit av. Kanske är 2025 året.

Viltkött är inte bara naturligt, det är också klimatsmart och då smakar det ändå bättre så jag tycker att just den aspekten är viktig för mig men också för mina gäster.

Vad är ditt bästa tips till hemmakocken?

Keep it simple. Låt varje råvara skina och satsa på att maten får så mycket nytillagad känsla som möjligt. Ju svårare rätt man gör ju längre kommer man från den naturliga, näringstätta och smakarika upplevelsen. Satsa på en riktigt god sås som binder ihop rätten.

Lök- och kråkbärstorte

4 portioner

1-2 gula lökar

20 schalottenlökar

100 g smör

4c msk honung

2 msk äppelcidervinäger

2 kvistar rosmarin

1 dl kråkbär

1 rulle färsk smördeg (250g)

Salt

• Värm ugnen till 200 grader med varmluft.

• Skala lökarna och dela dem på mitten. Salta snittytan. Smält smöret i en stekpanna som tål ugnsvärme och ringla i honungen. Vispa ihop smör och honung tills det binder till en kola, tillsätt då vinägern. Lägg i lökarna med snittytan ner och repa över rosmarin. Stek i ett par minuter tills lökarna får färg. Strö över kråkbärens och ugnsbaka lökarna tills innertemperaturen är 70 grader.

• Ta ut och lägg på smördegen som ett lock. Ställ tillbaka pannan i ugnen och baka tills degen är gyllenbrun och frasig i cirka 15 minuter. Ta ut och vänd upp på en stor tallrik. Servera tarten med en grönsallad, gärna med lite färsk kråkbär i och smulad fetaost över. Droppa till sist över lite vinäger.

Granparfait med enbärsmaräng och blåbärs- och björkgranité

Skog heter denna dessert som sannolikt är en av Fotografiskas mest älskade efterrätter. Och ja, det ligger skivade champinjoner på rätten bara för att få en extra skogskänsla och smak!

10 portioner

Enbärsmaräng

3 dl äggvitor

3 dl strösocker

5 dl florsocker

1 msk torkade enbär, mixade och siktade

Granparfait

5 äggulor

2 ½ dl socker

½ l vispgrädd

½ dl granskottsolja

Servera med

2 champinjoner

Färsk blåbär

Harsyra

• Värm ugnen till 65 grader med varmluft.

• Börja med marängerna genom att vispa äggvitor och strösocker till en hård maräng. Vänd in florsockret och stryk ut till ett 2-3 mm tunt lager på ett bakplåtspapper. Pudra över ett tunt lager enbärspulver. Baka över natten eller i 8 timmar med ugnsluckan på glänt (ta hjälp av en handduk).

• Till granitén, koka upp sav eller vatten och socker i en kastrull. Låt svalna. Mixa sedan med blåbär, citronskal och -saft. Tillsätt oljan och sila massan. Häll upp i en form som det går att skrapa is direkt ur och frys direkt i minst 8 timmar.

• Vispa gulor och socker till parfaiten vitt och pösigt i en skål eller bunke. Vispa grädden i en annan behållare. Vänd ner hälften av grädden i äggvispet. Tillsätt oljan och vänd ner den sista grädden. Häll upp i en form och frys in väl övertäckt med plastfolie eller lock.

• Skeda granparfait på en tallrik. Skrapa upp granitén med en gaffel och lägg upp på parfaiten. Knäck marängerna i bitar och lägg två till tre bitar på varje portion.

• Hyvla de råa champinjonerna tunt och lägg ett par skivor på varje tallrik. Toppa med blåbär och garnera med harsyra.

TILL DIN TJÄNST

MÖJLIGHET FÖR PRIVATPERSONER, ENMANS- OCH FAMILJE-
FÖRETAG ATT ANNONSERA UT SINA TJÄNSTER GRATIS.

VILLKOR • Tjänsterna ska anknyta till skog • Annonseren bör vara prenumerant på tidningen samt medlem i Föreningen för Skogskultur. OBS! År 2025 är alla prenumeranter automatiskt medlemmar • Texten får vara maximalt 112 tecken. • Det bör framgå vilken region annonsören betjänar. • Meddela då radannonsern inte längre gäller. Tills dess publiceras den i varje nummer.

Skicka in annonstexten till info@skogsbuket.fi

ÖSTERBOTTEN

Behöver du hjälp vid planering och stämpling vid kontinuitets- skogsbruk? Kontakta då **Esscutwood Ab**. Verksamhetsområde mellan Karleby och Vasa, tfn 044 236 5842.

Skogsservice M. Björk utför manuella skogsvårdsarbeten samt trädfällning i Vasa med omnejd, tfn 041 433 1012.

Skogsvårdstjänster, röjning och plantering mm. utföres i Pedersöre och Kronoby med omnejd. **J Lövsund**, tfn 040 751 7015.

Närpes röjningstjänst utför röjningar och planteringar i Sydösterbotten, tfn 050 366 6251.

Maskinell slyröjning, Timberjack med kättingaggregat i Österbotten. Räckvidd 10 m, arb.bredd 1,7 m. **Dan Renlund**, tfn 040 583 2681.

F:ma O. Sandström utför röjningar och andra skogsvårds-arbeten i Pedersöre, Larsmo, Kronoby, Jakobstad, Nykarleby området, tfn 050 517 3712.

Sågning av mindre mängder virke utföres med Logosol kedjesågverk i området Pedersöre-Pörtom, tfn 050 402 2256, **P. Emaus**.

Utkörning och transport av virke, ved mm. utföres med traktor i området Jakobstad-Vörå-Maxmo, **Andreas**, tfn 040 860 4749.

Sprängningsarbeten utföres i Pedersöre med omnejd, tfn 050 534 8565.

Käld skogsservice utför manuell röjning, plantering och gallring i Karleby och Pedersörenejden, även inhoppare i skogsmaskin, tfn 041 435 8089.

Skogsavverkning utföres med gallringsskördare, även huggning av tomter, virkestransport med traktor, röjning mm. utföres i Vasa med omnejd, tfn 050 322 0567.

Maskinell avverkning med smidig skördare samt utkörning och transport av virke i Korsholm-Korsnäs. **Kenneth Forsman**, tfn 050 351 3197.

Gallring och utkörning av virke utföres med Norcar 600, 490 i Nykarleby med omnejd, **P. Blomqvist**, tfn 050 349 2888.

Skogsvårdsarbeten och avverkning, planering, värdering av skog och rådgivning i Nykarlebytrakten, **Smedskog**, tfn 050 466 4970.

Slyröjning av skogsbilvägar utföres i Närpes-Malax-Korsnäs området, tfn 050 344 3181, **Tobias Dahlblom**.

Slyröjning av skogsbilvägar utföres i Närpes-Korsnäs området, tfn 040 750 7929.

ITA Nygård Ab utför röjningar, skogsvårdsarbeten och specialavverkningar i Terjärv med omnejd, tfn 050 366 0860.

Trädfällning på tomter samt borttransport av ris i Vasatrakten, **Österbottens farmartjänst**, tfn 050 056 7171.

Maskinell gallring, uttag av energived, virkesutkörning med smidig Logset 500 i Pedersöre med omnejd, **S. Backman**, tfn 050 592 3043.

Avverkningstjänster, maskinell gallring, med gallringsskördare utföres i Vörå med omnejd, **B. Svens**, tfn 050 350 7249.

Vägsladdning, slyröjning och övrigt underhåll av skogsvägar utföres mellan Vasa och Oravais, tfn 050 013 8414.

Närtransport av virke, gallringsavverkning, röjning mm. Inom Norrskogs område, **I. och A. Nynäs**, Finnäs gård, Eugmo, tfn 050 598 3149 eller 050 562 2449.

Maskinell gallring och slutavverkning i Korsholm-Malax, **H. Skog**, tfn 050 016 0669.

Skogsavverkningar utföres med gallringsskördare i norra Österbotten, **J. Slotte**, tfn 040 013 9508.

Skogsdikning, skogsvägar och markarbeten utföres inom Vasaområdet, tfn 040 086 7373.

Administrativa tjänster och bokföring för samfällda skogar. **J & J Byggmästar**, jonatan.byggmastar@outlook.com, tfn 040 768 6218 eller 050 598 4649.

Eklund Yngve Mikael F:ma (skogsbroskingsenjör): alla slag av skogsservicetjänster (röjning, plantering, tomtuppsnygning och problemlösning av träd) samt skogsfastighetsvärderingar. Tfn 044 241 6335 eller 050 336 7293.

SYDKUSTEN

Röjning, plantering, special trädfällning, tomtuggning på Kimitoön. **Skogsfix, Sebastian Blomqvist**, tfn 044 260 1740.

Plantskogsröjningar och skötsel av ungskog i mellersta och västra Nyland. **Oy Alessia Ab, Niclas Boström**, tfn 040 579 9690, e-post alessia.oyab@gmail.com.

Röjningar och planteringar på Kimitoön, **F:ma Johan Lindroos** tfn 0400 435 236.

Röjningar (Kemera), tomtavverkningar och trädfällningar utföres i västra Nyland. **Fredriks Skogstjänst**, tfn 040 716 2994.

Trädfällning samt virkeskörning i södra Finland, **MW Skogstjänst, Mats Wikström**, tfn 0400 887 240.

Snöröjning, vägsladdning, röjning av vägsränor, virkes-transport med traktor utföres i östra Nyland, tfn 0400 717 836.

**ATMOS och
MAGA
VEDPANNOR**
från enkla till
avancerade,
15-150 kW.
Från Wifotek.

WIFOTEK

Ab Wifotek Oy | info@wifotek.fi | www.wifotek.fi | ☎ 050 572 9315

Skogsvårdsföreningen
Skogsreviret

Tel. 019 241 5800 www.revir.org

**Välkommen och upplev
Malmbacka kolarby,
öppet året om**

Hos oss kan du njuta av lugn och ro i naturen
Övernattning i kolarkojor och timrade stugor
Bastubad i vedeldad bastu, Mattillredning vid lägerelden
Guidning om kolning i mila, Naturstig m.m.
Kolarbyn är även ypperligt besöksmål för grupper.

Tidsenlig Kolarhelg med fritt inträde den 6-7.9, kl. 12-17.
Program; Tändning av kolmila, marknad, Håkan Hultberg
från Sverige framför Dan Anderssons visor, utställningar,
folkdansuppvisning, temastig, tidsenlig mat, marknad, trevlig
samvaro. Utomhus Gudstjänst 7.9. kl: 12.00, sågtävling
ca: 14.00. Arr: Malmbacka och Sällskapet Skogens Svarta
Guld rf med understöd av Svenska Kulturfonden, Sophie
von Julins stiftelse, Metsämiestensäätiö,
Raseborgs stad.
Närmare info på
www.malmbacka.fi

Norrvägen 45, 10600 Ekenäs, N 59° 59,267' E 23° 35,981'
tel. +358 40 541 9236 eller + 358 40 595 2120

www.malmbacka.fi

esse elektro-kraft
www.eekab.fi

Ab AGRO-YTMEK Oy
Tel 0500 294158 / 06 2256269
www.agroymek.fi

MÖRE SKOGSVAGN + KRAN 6570
Ett parti med kran 6.6m, vagn 9 ton

Vi utför
**GRÄVARBETEN
HÖGLÄGGNING
SKOGSDIKNING
ENERGIVED
KLIPPNING**

**MARIKUS
SÖDERBACK**
Ring 040-8603610

TAFJUN
Vedmaskiner, kranar och
lunningsvinchar flera
modeller på lager.

**VÅRA MASKIN
O. TRAKTOR**

Rejpletvägen 1, Vörå
06 384 4600
0440 366 675
050 5276588
044 5690003
www.voramaskin.fi

FARMA

Farma kranar till specialpriser, de flesta modeller i lager. Brist på byteskranar.

Prenumerera på förnyade

Skogsbruket

Skogsbruket är ett unikt magasin för dagens skogsbrukare och -ägare. Tidningen ges ut av Föreningen för Skogskultur r.f. sedan år 1931. Föreningen i sin tur grundades redan år 1910. Skogsbruket är Finlands enda obundna svenskspråkiga skogstidning för privatskogsbruket.

PRENUMERA SÅ HÄR

- Sänd e-post till skogsbruket@atex.com eller
- Ring 03 4246 5396 eller
- Fyll i formuläret på www.skogsbruket.fi

Prenumerationsavgifter:

Finland: 80 euro/år (inkl. moms 10%)
Åland: 73 euro (moms 0%),
Utrikes EU länder: 96 euro (inkl. moms 10%)
Utrikes övriga länder: 88 euro (moms 0%).

Studierande vid skogliga utbildningar får tidningen gratis under studietiden. Gör din beställning på info@skogsbruket.fi

För pappersfakturer debiteras en avgift på 5 euro. Meddela om du vill ha fakturan på e-post eller gå in via din nätbank och gör avtal om e-faktura.

Du kan dra av prenumerationsavgiften i skogsbeskattningen!

På www.skogsbruket.fi hittar du instruktioner hur du läser tidningen digitalt!

TIDNINGEN UTKOMMER

6 gånger per år
52 sidor per nummer
Som prenumerant har du också full tillgång till Skogsbruket som e-tidning!

Skogsbruket 2025 utkommer

- nr 4/2025 : 1.9
Deadline för material 28.7
- nr 5/2025 : 27.10
Deadline för material 22.9
- nr 6/2025 : 22.12
Deadline för material 17.11

Vill du annonsera i Skogsbruket?

Kontakta Jonny Åstrand, ansvarig för Österbotten för klassisk spalt- och sidannonsering
Tfn 06 347 0608
cjcenter@petalax.fi

Är du intresserad av skräddarsydda annons-samarbeten och paketpriser?
Kontakta verksamhetsledare Daniela Andersson
Tfn 0400 414 082
info@skogsbruket.fi

Mediekort:
www.skogskultur.fi/skogsbruket/annonsera

FÖRSÄLNING, SERVICE OCH RESERVDELAR • MYYNTI, HUOLTO JA VARAOSAT

VALTRA FENDT SAMPO ROSENLEW VIKING STIHL AKU HUUDDIG Lännen Japa

MSA 70C-B Batteridriven
Brukstid ca. 45 min (AK30)
379€
Inkl. batteri och laddare

ERBJUDANDE!
Ultralätta motorsågar
Stihl MS 172 - Kapacitet 32 cm³ **299€**
Stihl MS 194 CE - Kapacitet 30 cm³ - 3,6 kg **419€**
ERBJUDANDE! **699€**

SERVICE AV LANTBRUKS-MASKINER, RESERVDELAR, TILLBEHÖR, OLJOR M.M.
Auktoriserad Valtra, Fendt och Sampo Rosenlew -service

Maskiner från oss för HUS och HEM, FRITID och ARBETE!

Stihl BR 500 LÖVBLÅSARE
- Ljudoptimerat ryggbundet blåsaggregat med 4-MIX motor
599€

JAXAL

Fråga efter våra erbjudanden på gräsklippare, motor- och röjsågar, lövblåsare, häcksaxar, högtryckstvättar, kompostkvarnar, båttrailers, släpvagnar, skyddsutrustningar för skogsarbeten m.m.

Cirkelvägen 15, 65100 VASA **MASKINSERVICE • KONEHUOLTO** tel. 06 318 2950
MARANDER 0500 364 688
www.marander.fi • email: marander@maskin.netikka.fi

Föreningen för Skogskultur r.f. INFORMERAR foreningen.for.skogskultur@gmail.com | 0400-414082 | www.skogskultur.fi

SKOGSBRUKETS HANDBOK

En ny reviderad upplaga är här

Beställ ditt exemplar idag på Skogskulturs hemsida www.skogskultur.fi/skogsbruketshandbok

OBS! Studerande inom skogsbranschen som själva bör skaffa Handboken som obligatorisk kurslitteratur erbjuder vi 50% rabatt. Mer info på webben!

Föreningen för Skogskultur r.f.

Utgiven med stöd av:

Pris **50 EURO**
+ POSTNINGSKOSTNADER 7 EURO/BOK TILLKOMMER.

BKT GROWING TOGETHER

BKT R765 **BKT RT855** **BKT RT657** **BKT FORTIS**

70-serien
- 50 km/h
- Bra grepp för åkerbruk, som vinter tid
- Passar som universaldäck
- Lågt ytryck, bred slöyta

85-serien
- 60 km/h
- Passar också till effektiva traktorer
- Lågt ytryck
- Utmärkt däck för åkerbruk
- Bra vintergrepp
- Mycket bra vägegenskaper

65-serien
- 60 km/h
- Passar också till effektiva traktorer
- Lågt ytryck
- Utmärkt däck för åkerbruk
- Bra vintergrepp
- Mycket bra vägegenskaper

BKT FORTIS
- 65 km/h
- Lågt tryck (0,6 bar)
- Stor bärkraft
- Passar traktorer över 200 hk
- Hålls mycket rent
- Utmärkta vägegenskaper
- Mycket lågt rullmotstånd

ÄVEN FÄLGAR FRÅN OSS

BKT-SLÄP-VAGNSDÄCK

Pjelax Ringservice
Krstinestadvägen 835, 64250 PJELAX • Tel: 041 441 6080
24H DEJOUR 041-441 6080

Välkommen på Skogskulturs traditionella Sommarexkursion

HUR UNDVIKER VI FALLGROPAR OCH GRÅZONER?

Hur ska vi tackla art- och biotopskydd, avgränsningar, tolkning, hänsyn, skogscertifiering (PEFC & FSC) och lagstiftning (skogslagen och naturvårdslagen) i både ersatta och oersatta gråzoner i ett aktivt skogsbruk?

Välkomna på knivskarpa fortbildningsfäldagar med fullspäckat program i unik historisk bruksmiljö. Vi bjuder på både utbildning och senaste nytt inom temat samt trevlig samvaro för både skogsproffs och skogsägare. Det är nu 101 år sedan den första Sommarexkursionen arrangerades. De aktuella ämnena växlar från år till år men behovet att träffas kvarstår!

PROGRAM

TORS DAG 28 AUGUSTI

Tema: Art- och biotopskydd i ett aktivt skogsbruk.

Föreläsare: Martin Knuts, skogsrådgivare, Finlands Skogscentral. Överinspektör Juha Lumme och naturskyddsexpert Esko Vuorinen Nylands NTM-central. Henry Schneider, Senior Advisor, Tapio.

- Samling, välkomstskål och skogsbrukarfrukost i Tröskhuset kl. 9.00.
- Fältbesök med klassificering och avgränsning av biotoper med olika skyddsstatus och svåridentifierbara arter.
- Stadig lunch.
- Fältbesök med fler kniviga fall varvat med eftermiddagskaffe och tilltugg i fält.
- Möjlighet till rundvandring i Fiskars bruk samt "after skog" på Knivfabriken med provsmakning av lokala bryggeriets öl.
- Oförglömlig middag i den unika bruksmiljön. Tal, utdelning av förtjänsttecken, program och trevlig samvaro.
- Övernattning på hotell i trakten.

FREDAG 29 AUGUSTI

Tema: Utvecklingen av skogsbruket på Fiskars och fasta fornlämningar.

Föreläsare: Forskaren Lotta Friberg, arkeolog Tanja Ranta och arkeolog Jaakko Ervasti från Västra Nylands museum. Filosofie doktor Patrik Hettula. Kita och Tom Österlund, Malmbacka kolarby. Martin Knuts, skogsrådgivare, Finlands Skogscentral.

- Besök till lärbeståndet från år 1844 i Lönnhammar.
- John von Julin som visionär och utvecklare av skogsbruket vid Fiskars.
- Anmälan om användning av skog och fasta fornlämningar.
- Skogsbruk kring fasta fornlämningar, avgränsning och lagen om fornminnen.
- Kolningens tid. Inspektion av historiskt milbotten.
- Lunch och avslutning i Fiskars.
- Dagens avslutas kring kl. 14.00.

PRIS – Deltagaravgifter för båda dagarna

Medlemspris: 95 euro/person OBS! Alla som prenumererar på *Skogsbruket* har medlemskap på köpet i år! (Endast en dag 60 euro)

Icke-medlemmar: 130 euro/person (endast en dag 90 euro)

Studerande: 45 euro

Middag: 45 euro/person (ingår en dryck)

GRATIS BUSSTRANSPORT

Skogskultur ordnar gratis busstransport från Österbotten, Nyland och Åboland om minst 30 personer anmäler sitt intresse i anmälningsblanketten. Samla alltså ihop ert gäng så kan det bli buss: start onsdag den 27.8 från Österbotten, 28.8 från Nyland och Åboland och tillbaka 29.8. Vi återkommer till detaljer då anmälningstiden utgått.

INKVARTERING

Deltagarna bokar och betalar själva sin inkvartering. Nämn koden Sommarexkursion 2025 vid bokning.

Se detaljerad lista med kontaktuppgifter på webben! På Fiskarsområdet: Hotell Torby, Fiskars Wårdshus, Guest house Lindallén, Wannabehostel, Våghuset.

I Billnäs: Billnäs Bruk, Billnäs Gård, Metsäniityn tuvat.

OBS! Kolla respektive inkvarterings egen deadline!

NOMINERA

Heders- och förtjänsttecken senast den 10 augusti! Se mer info på sidan 6 samt Skogskulturs webbsida!

INFO

Detaljerad information samt anmälningsblankett hittar du på www.skogskultur.fi/sommarexkursion/

ANMÄLAN SENAST 25.7.2025!

Skogskulturs sommarexkursion arrangeras av Föreningen för Skogskultur r.f.

Föreningen för Skogskultur r.f.

FISKARS VILLAGE

FINLANDS SKOGSSTIFTELSE

Mellånä Plant